

Jurisprudentie Stankhinder

(april 1998 – eind 2001)

Eric Feringa

*Stichting Advisering Bestuursrechtspraak
voor Milieu en Ruimtelijke Ordening
(www.stab.nl)*

Opzet onderzoek

- Geen veehouderijen
- Uitspraken vanaf april 1998
- Geen formele kwesties
- Op basis van constante jurisprudentie
- Twee invalshoeken → vergunningverlening
 - > voortraject
 - > voorschriften
- handhaving

Vergunningverlening: voortraject

Zijn de activiteiten potentieel geurhinderlijk

- *Moet dan altijd een geurnorm worden opgenomen;*
- *Kan afgezien worden van een geurnorm als er geen klachten zijn;*
- *Is de geuremissie aan de inrichting toe te rekenen*

Hoe gevoelig is de omgeving aan te merken

- *Zijn er te beschermen objecten*

Toepasbaarheid branchenormen

- *Kan vooruitgelopen worden op een niet gepubliceerd branche-onderzoek;*
- *Kan gerefereerd worden aan de resultaten van geuronderzoek bij vergelijkbare inrichtingen;*
- *Is naast een bijzondere regeling uit de NeR nog een ander geurtoetsingskader van toepassing;*
- *Is een branchenorm zonder meer van toepassing*

Cumulatieve Stankhinder

- *Wanneer is daar sprake van;*
- *Kan bij cumulatie een strengere norm worden opgelegd*

Vergunningverlening: voorschriften

- ▶ Doel- of middelvoorschriften opnemen;
- ▶ Doelstellingen en bepalingen concreet en duidelijk geformuleerd;
- ▶ Wanneer herhaling van geuronderzoek verlangen;
- ▶ Bijzonderheden: hoe om te gaan met hinder door uitlaatgassen.

Handhaving

- ▶ Handhaving niet noodzakelijk wanneer vergunningverlening aanstaande is;
- ▶ Handhaving o.b.v. vergunningsvoorschriften en niet op basis van willekeurige opvattingen;
- ▶ Gedogen kan niet wanneer de overtreding niet verlosbaar is zonder de verwachting dat deze op korte termijn beëindigd wordt.

1. Inleiding

Nieuwe wijze van toetsen door RvS

Sinds april 1998 is de Afdeling bestuursrechtspraak van de RvS (ABRS) overgegaan tot een nieuwe wijze van toetsen.

Vóór die tijd werd aan de artikelen 8.10 en 8.11 van de Wet milieubeheer een vrij stringente invulling gegeven, in die zin dat er weinig beoordelingsvrijheid voor het bevoegd gezag bestond. Indien een vergunning werd verleend met soepeler normen (bijv. geluidgrenswaarden) dan de gebruikelijke normen uit circulaire/richtlijnen/brochures van de Rijksoverheid leidde dat vrijwel altijd tot gehele of gedeeltelijke vernietiging van het besluit wegens strijd met de wet.

In april 1998 is deze benadering door ABRS verlaten. Thans valt in de alle uitspraken te lezen dat *"het bevoegd gezag een zekere beoordelingsvrijheid toekomt die haar begrenzing vindt in de meest recente algemeen aanvaarde milieutechnische inzichten"*. Met deze passage maakt ABRS onderscheid tussen milieuhygiënische en milieutechnische aspecten. Wat betreft de milieuhygiënische aspecten (bijv. geluidgrenswaarden, stof- en stanknormen e.d.) is er sprake van een bandbreedte die het bevoegd gezag mag hanteren. Hoe breed deze mag zijn is op dit moment nog niet duidelijk maar het is de bedoeling van ABRS om na verloop van tijd de marges in de milieuhygiënische beoordeling vast te stellen. Daarbij zal ABRS toetsen aan het criterium *"of het bevoegd gezag zich in redelijkheid op het standpunt heeft kunnen stellen dat de in de vergunning neergelegde normen/grenswaarden aanvaardbaar zijn om de mate van overlast te voorkomen dan wel voldoende te beperken"*.

Een bevoegd gezag moet bij het gebruik maken van deze bandbreedte haar standpunt altijd goed **onderbouwen** en wanneer twijfel rijst of het gebruik maken van de bandbreedte wel noodzakelijk is dan wel de marges worden overschreden dan dient het standpunt van het bevoegd gezag te steunen op enig **onderzoek**. Voorbeelden: het is niet mogelijk om zonder meer laad- en losbewegingen uit te zonderen van de piekgrenswaarden indien de noodzaak daarvan niet is onderzocht; indien de streefwaarden van de circulaire Industrielawaai zijn gehanteerd bij het vaststellen van de geluidgrenswaarden en onduidelijk is of deze waarden enigszins aansluiten bij het referentieniveau van het omgevingsgeluid, dan is ABRS gauw geneigd om te concluderen dat onderzoek had moeten plaatsvinden. Zonder onderbouwing en/of onderzoek zal het besluit al gauw (gedeeltelijk) worden vernietigd. De meer afstandelijke beoordeling brengt tevens mee dat ABRS inhoudelijk niet meer toetst aan de grond "strijd met de wet" maar thans vooral aan minder harde beginselen met name:

- **het evenredigheidsbeginsel (artikel 3:4 Awb);**
- **het motiveringsbeginsel (artikel 3:46 Awb) en;**
- **het zorgvuldigheidsbeginsel (artikel 3:2 AWB).**

Met betrekking tot de milieutechnische aspecten wordt geen beoordelingsvrijheid toegekend. Deze moeten een neerslag zijn van de meest recente- algemeen aanvaarde- inzichten. Voorbeelden van milieutechnische aspecten zijn de omrekeningsfactoren naar mestvarkeneenheden in de Richtlijn "Veehouderij en stankhinder" , de dosis-effectrelatie in de Kernenergiewet, de meetmethodiek die doorgaans wordt toegepast (bijv. IL-HR-13-01 bij geluid), de wijze waarop de geurbelasting wordt vastgesteld enz.

2.1 Vergunningverlening - voortraject

2.1.1 Potentieel geurhinderlijk

Vraagstelling: moet, indien de activiteiten van de inrichting als potentieel geurhinderlijk te boek staan, altijd een geurnorm in de vergunning worden opgenomen.

Raad van State, E03.96.1736, Datum uitspraak: 20 december 1999

Uitspraak in het geding tussen stichting "....." te Zoeterwoude, en gedeputeerde staten van Zuid-Holland

Op- en overslag van zeezand en verontreinigde grond. In totaal wordt in de inrichting jaarlijks maximaal 250.000 ton afval overgeslagen, waarvan 65.000 ton huishoudelijk afval. De aanvoer van de afvalstoffen vindt plaats door middel van vrachtwagens. De overgeslagen afvalstoffen worden voornamelijk per schip afgevoerd. In de inrichting is een hal aanwezig waarin de bulkstoffen worden op- en overgeslagen, waar containers worden beladen, waar een huisvuilpersinstallatie wordt geplaatst en waar (grof) huishoudelijk afval van particulieren in ontvangst wordt genomen. Ook de overslagkade is inpandig.

Met betrekking tot geur hebben appellanten sub 1 en 3 aangevoerd dat een normstelling ten aanzien van de vraag wanneer sprake is van onacceptabele geurhinder ontbreekt. Voorts zou volgens appellante sub 1 een ontgeuringsinstallatie moeten worden aangebracht en had moeten worden voorgeschreven dat afvalstoffen die geurverspreiding kunnen veroorzaken in gesloten transportmiddelen worden aan- en afgevoerd, dat opgeslagen afvalstoffen in voorkomende gevallen direct worden afgevoerd en dat transportmiddelen voor organisch afval dagelijks worden gereinigd.

Verweerders hebben zich bij de invulling van de hun toekomstige beoordelingsvrijheid gebaseerd op de brief van de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer van 30 juni 1995. In deze brief is als uitgangspunt geformuleerd dat (nieuwe) geurhinder zo veel . mogelijk moet worden voorkomen. Als er wel geurhinder is, dienen maatregelen te worden getroffen die stroker met het zogeheten ALARA-beginsel (as low as reasonably achievable), dat is neergelegd in artikel 8.11, derde lid, van de Wet milieubeheer. De mate van hinder die nog acceptabel is moet volgens de brief van 30 juni 1995 worden vastgesteld door het bevoegde bestuursorgaan. Naar het oordeel van de Afdeling is het niet in strijd met het recht te achten dat verweerders hun beoordelingsvrijheid hebben ingevuld door de evengenoemde uitgangspunten te hanteren. Op basis van het bij de aanvraag om vergunning gevoegde geurrapport van TNO Milieu- Energietechnologie van april 1995 verwachten verweerders dat buiten de inrichting geen geurhinder zal optreden.

In het geurrapport is geconcludeerd dat, indien de bronsterkte 10 maal de geschatte bronsterkte bedraagt, de geurimmissieconcentratie ter plaatse van de dichtstbijzijnde aaneengesloten woonbebouwing 1 ge/m³ als 99,5 percentiel bedraagt. Mede gelet op het ingewonnen deskundigenbericht van de StAB gaat de Afdeling er vanuit dat in het geurrapport juiste uitgangspunten zijn gehanteerd en de uitkomsten van het onderzoek juist zijn. De Afdeling acht het op grond van dit rapport en de overige stukken en het verhandelde ter zitting aannemelijk dat de totale geurbelasting van de inrichting bij woonbebouwing niet meer is dan 1 ge/m³ als 99,5-percentiel. Volgens verweerders is uit ervaring met de overslag van huishoudelijk afval gebleken. dat, wanneer deze grenswaarde niet wordt overschreden, er geen geurhinder is. Het is de Afdeling op basis van de stukken en het verhandelde ter zitting niet gebleken dat dit onjuist is. Verweerders hebben zich naar het oordeel van de Afdeling dan ook in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen dat aldus geen sprake is van onaanvaardbare geurhinder.

Verweerders hebben derhalve, gezien de brief van de minister van Volksgezondheid, Ruimtelijke Ordening van 30 juni 1995, zich eveneens in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen dat het niet nodig is in het belang van de bescherming van het milieu voor te schrijven dat aan een grenswaarde moet worden voldaan. Verweerders hebben zich eveneens in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen dat, zolang geen geurhinder wordt ondervonden, aanvullende maatregelen niet nodig zijn.

Het beroep wordt op dit punt ongegrond verklaard.

Raad van State, E03.96.0820, Datum uitspraak: 19 augustus 1999

Uitspraak in het geding tussen:

1. de Bewonersmilieugroep, en
 2. de stichting "....." Dordrecht
- allen te Dordrecht
appellanten

en

gedeputeerde staten van Zuid-Holland
verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 16 april 1996, kenmerk DWM/116993, hebben verweerders krachtens de Wet milieubeheer aan de gemeenschappelijke regeling "Netwerk" te Dordrecht een vergunning verleend voor het oprichten en in werking hebben van een inrichting gelegen aan de te Dordrecht.

2. Overwegingen

2.1. De vergunning ziet op het oprichten en in werking hebben van onder meer - een afvalbrengrstation voor particulieren, een KCA depot, een afvalscheidingsinstallatie en de opslag van stadsreinigingsmaterieel. De inrichting is gelegen op het gezoneerde industrieterrein "de Staart" te Dordrecht. De dichtstbijgelegen woningen bevinden zich op ongeveer 50 meter afstand.

Appellanten vrezen voor stankoverlast ten gevolge van het in werking zijn van de inrichting. Zij stellen in de huidige situatie, waarbij slechts het afvalbrengrstation in werking is, reeds overlast te ondervinden. Zij wijzen erop dat er buiten de opslag van groente-, fruit- en tuinafval andere stankveroorzakende bronnen zijn. Appellanten menen dat dienaangaande voorschriften aan de vergunning moeten worden verbonden. Minimaal had de geurconcentratienorm van 1 ge/m³ als 98 percentiel behoren te worden opgenomen.

2.5.1. Verweerders hebben bij de beoordeling van de aanvraag wat betreft het stankhinderaspect rekening gehouden met recente landelijke inzichten op het gebied van stankhinder zoals weergegeven in de brief van de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer van 30 juni 1995. 2.5.2. Verweerders hebben een aantal voorschriften (mede) aan de vergunning verbonden ter voorkoming dan wel beperking van stankhinder. Hierbij gaat het onder meer om de acceptatievoorschriften waarin de te accepteren categorieën afvalstoffen zijn opgesomd en een verbod op de acceptatie van huishoudelijk afval is neergelegd. Voorts zijn van belang de geurvoorschriften waarin onder meer is aangegeven welke activiteiten in een gesloten hal dienen plaats te vinden alsmede de voorschriften inzake de open overslag en bewerkingen van (afval)stoffen (hoofdstuk 11) en het bewerken van afvalstoffen (hoofdstuk 12).

2.5.3. De Afdeling overweegt dat, nu de opslag van groente- fruit- en tuinafval en composteerbaar tuinafval niet wordt gerealiseerd, de grootste bron van eventuele stankhinder is weggenomen. De overgebleven stankveroorzakende activiteiten behelzen met name het afvalbrengrstation en het scheiden van grof huishoudelijk afval. Door TNO is in opdracht van vergunninghoudster op 28 februari 1997 een schatting gemaakt van de te verwachten geurbelasting. Volgens dit onderzoek is geen sprake van stankgevoelige objecten waarbij de norm

van 1 ge/m³ als 98-percentiel wordt overschreden. Verder blijkt uit een onderzoek door de wetenschapswinkel van de Technische Universiteit te Delft dat ter hoogte van de flats een geurimmissieconcentratienorm optreedt die lager is dan 1 ge/m³ als 98-percentiel. In het deskundigenbericht van de Stichting Advisering Bestuursrechtspraak wordt aangegeven dat deze onderzoeken een reëel beeld geven van de gevolgen van de bedrijfsvoering in de inrichting. Ter zitting hebben verweerders naar voren gebracht dat zij de genoemde percentielnorm niet als voorschrift aan de vergunning hebben verbonden, om in een voorkomend geval de maatregelen ter voorkoming van stankhinder toe te kunnen snijden op de feitelijke situatie.

De Afdeling is er naar aanleiding van de beroepsgronden van appellanten niet van overtuigd geraakt dat verweerders een onzorgvuldige invulling hebben gegeven aan de eerder genoemde uitgangspunten die zij hebben ontleend aan de brief van de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en aan het in artikel 8.1 1, derde lid, van de Wet milieubeheer geformuleerde ALARA-beginsel. Naar het oordeel van de Afdeling hebben verweerders zich in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen dat de door hen voorgeschreven maatregelen en voorzieningen toereikend zijn om de te duchten geurhinder voldoende te beperken.

Raad van State, E03.96.1515, Datum uitspraak: 29 juli 1999

Uitspraak in het geding tussen:

..... allen te Borsele, appellanten,

en

burgemeester en wethouders van Borsele,
verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 2 juli 1996 hebben verweerders krachtens de Wet milieubeheer aan een vergunning verleend voor het oprichten en in werking hebben van een automatisch bediende afvalwaterzuiveringsinstallatie.

2. Overwegingen

2.1. De inrichting is gelegen op het gezoneerde industrieterrein "Sloegebied. In de inrichting wordt verzameld industrieel en sanitair afvalwater gezuiverd van de bedrijven op dit industriegebied.

2.4. Appellanten vrezen voor geur-, stof- en geluidhinder. Zij achten de lokatie uit milieuhygiënisch oogpunt ongeschikt. Voorts betogen zij dat cumulatie van milieu-effecten optreedt als gevolg van de aanwezigheid van verschillende andere bedrijven op het industrieterrein, zodat de vergunning niet had kunnen worden verleend.

2.4.1. Bij de aanvraag om vergunning is een geurrapport overgelegd. De aanvraag maakt deel uit van de vergunning, zodat vergunninghoudster hieraan is gebonden. In het geurrapport wordt geconcludeerd dat de geurbelasting in de omgeving door het ontbreken van stankgevoelige objecten binnen de geurcontour van de zogeheten 99,5-percentiel, ook indien geen geurbeperkende maatregelen worden getroffen, als zeer gering is te beschouwen. Gelet op hetgeen is aangevoerd, moet het er voor worden gehouden dat in het rapport juiste uitgangspunten worden gehanteerd en dat de uitkomsten van het onderzoek juist zijn. Verweerders hebben dan ook terecht geoordeeld dat voor geurhinder niet hoeft te worden gevreesd en dat het niet nodig is terzake nadere voorschriften aan de vergunning te verbinden.

Raad van State, E03.96.0876, Datum uitspraak: 29 juli 1999

Uitspraak in het geding tussen:

..... allen te Borsele appellanten

en

gedeputeerde staten van Zeeland
verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 7 mei 1996, kenmerk 964746/2741/112, hebben verweerders krachtens de Wet milieu beheer aan een vergunning verleend voor het oprichten en in werking hebben van een inrichting, bestemd voor het overslaan van afvalstoffen.

Tegen dit besluit hebben appellanten bij brief van 25 juni 1996, bij de Raad van State ingekomen op 27 juni 1996, beroep ingesteld.

2. Overwegingen

2.1. In de inrichting worden ten behoeve van afvoer naar elders huishoudelijke afvalstoffen, bedrijfsafvalstoffen, GFT- afval en restafval overgeslagen. De overslag vindt plaats in een overdekte hal. De inrichting is gelegen op het gezonde industrieterrein "Sloe-gebied".

2.4. Appellanten vrezen voor geur-, stof- en geluidhinder vanwege de inrichting. De locatie is volgens hen uit milieuhygiënisch oogpunt niet geschikt. Zij betogen voorts dat cumulatie van milieu-effecten optreedt als gevolg van de aanwezigheid van verschillende andere bedrijven op het industrieterrein, zodat de vergunning niet had kunnen worden verleend. Naar de mening van appellanten hebben verweerders onvoldoende onderzoek gedaan naar hun bezwaren met betrekking tot overlast en schade.

2.4.1. In het bij de aanvraag overgelegde geurrapport staan de maatregelen vermeld die worden getroffen om geuremissie te voorkomen. De aanvraag maakt deel uit van de vergunning, zodat vergunninghouder hieraan is gebonden. Uit het rapport blijkt dat indien de genoemde maatregelen worden getroffen, binnen het gebied waar eventueel geuremissie valt waar te nemen - de zogeheten 99,5 percentiel-contour - geen geurgevoelige bestemmingen liggen. Gelet op hetgeen is aangevoerd, moet het er voor worden gehouden dat in het rapport juiste uitgangspunten worden gehanteerd en dat de uitkomsten van het onderzoek juist zijn. Verweerders hebben dan ook terecht geoordeeld dat voor geurhinder niet hoeft te worden gevreesd en dat het niet nodig is terzake nadere voorschriften aan de vergunning te verbinden.

Raad van State, E03.97.0844, Datum uitspraak: 30 september 1999

Uitspraak in het geding tussen:

..... te Bruinisse,
appellant,

en

burgemeester en wethouders van Schouwen-Duiveland,
verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 22 april 1997, kenmerk WM 97-16, hebben verweerders aan de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid "....." een nieuwe, de gehele inrichting omvattende vergunning onder voorschriften krachtens artikel 8.4 van de Wet milieubeheer verleend voor een inrichting voor het bewerken en opslaan van granen, zaden en peulvruchten en het opslaan van poot aardappelen.

2. Overwegingen

Gezien de activiteiten die in de inrichting worden uitgevoerd is niet aannemelijk dat stankhinder wordt veroorzaakt. Verweerders hebben daarom terecht afgezien van het stellen van een geurnorm.

Raad van State, E03.97.1547. Datum uitspraak: 30 mei 2000

Uitspraak in het geding tussen:

appellanten,
en
gedeputeerde staten van Noord-Holland,
verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 9 september , kenmerk 97-515()84, hebben verweerders krachtens de Wet milieubeheer aan de naamloze vennootschap met beperkte aansprakelijkheid een deelrevisievergunning als bedoeld in artikel 8.4, eerste lid, van deze wet verleend voor het binnen haar inrichting roefdraaien met vliegtuigen. Dit aangehechte besluit is op 19 september 1997 ter inzage gelegd.

2. Overwegingen

2.1. Artikel 8.10, eerste lid, van de Wet milieubeheer bepaalt, dat de vergunning slechts in het belang van de bescherming van het milieu kan worden geweigerd. Ingevolge artikel 8.1 1, tweede lid, van de Wet milieubeheer kan een vergunning in het belang van de bescherming van het milieu onder beperkingen worden verleend. Ingevolge het derde lid van dit artikel moeten aan een vergunning de voorschriften worden verbonden, die nodig zijn ter bescherming van het milieu. Voorzover door het verbinden van voorschriften aan de vergunning de nadelige gevolgen die de inrichting voor het milieu kan veroorzaken, niet kunnen worden voorkomen, moeten aan de vergunning de voorschriften worden verbonden, die de grootst mogelijke bescherming bieden tegen die gevolgen, tenzij dat redelijkerwijs niet kan worden gevergd.

Uit dit samenstel van bepalingen volgt dat de vergunning moet worden geweigerd, indien de nadelige gevolgen die de inrichting voor het milieu kan veroorzaken door het stellen van voorschriften en beperkingen niet kunnen worden voorkomen dan wel niet voldoende kunnen worden beperkt.

Bij de toepassing van de artikelen 8.10 en 8.1 1 van de Wet milieubeheer komt verweerders een zekere beoordelingsvrijheid toe, die haar begrenzing onder meer vindt in hetgeen uit de meest recente algemeen aanvaarde milieutechnische inzichten voortvloeit.

2.2. De bestreden deelrevisievergunning ziet op het proefdraaien van vliegtuigen en het hierdoor veroorzaakte geluid. Dit proefdraaien omvat de testen die bij vliegtuigen worden uitgevoerd om te controleren of vliegtuigmotor en vliegtuig tezamen een luchtwaardige combinatie vormen. Het proefdraaien vindt plaats bij een afgeschermd proefdraaiplaats en op vijf zogenoemde holdings. De afgeschermd proefdraaiplaats is op het noordoostelijke deel van de luchthaven gesitueerd, nabij de kop van de zogenoemde Buitenveldertbaan. De afscherming was aanvankelijk 16 meter hoog, maar is uit veiligheidsoverwegingen verlaagd tot een hoogte van 6 meter. De holdings zijn over de gehele luchthaven verspreid en nabij een landings- of startbaan gesitueerd. Voor het proefdraaien wordt primair de proefdraaiplaats gebruikt. Alleen als bij bepaalde windcondities het proefdraaien daar niet mogelijk is, wordt uitgeweken naar een holding.

2.10. Appellante sub 3 is voorts bevreesd voor onaanvaardbare geurhinder en luchtverontreiniging ten gevolge van de proefdraaiende vliegtuigen.

2.10.1. Verweerders stellen dat in de overwegingen van het bestreden besluit geenszins ontkend wordt dat het proefdraaien een bijdrage levert aan de luchtverontreiniging en de stankoverlast in de omgeving. Verweerders zijn op basis van onderzoek van mening dat deze bijdrage zo gering is dat dit geen extra beperkingen van het proefdraaien rechtvaardigt.

2.10.2. De Afdeling constateert dat bij het proefdraaien van de vliegtuigen door het onvolledig verbranden van de als brandstof gebruikte kerosine, luchtverontreiniging en geurhinder kan ontstaan. Verweerders baseren hun standpunt, dat de door het proefdraaien veroorzaakte luchtverontreiniging verwaarloosbaar is op het door TNO uitgevoerde onderzoek "Evaluatie luchtkwaliteit in de regio Schiphol 1995 en 1996". Uit dit onderzoek blijkt dat de bijdrage van alle activiteiten op de luchthaven (inclusief het vliegverkeer) aan de concentraties verontreinigende stoffen in de lucht in de regio circa een twee procent bedraagt. De bijdrage van het proefdraaien aan deze concentratie bedraagt vervolgens twee tot drie procent. Dit betekent een bijdrage die varieert van 0,2 tot 0,6 promille van de totale emissie. Gelet hierop en gelet op het deskundigenbericht is de Afdeling van oordeel dat verweerders zich in redelijkheid op het standpunt hebben kunnen stellen dat de door het proefdraaien veroorzaakte luchtverontreiniging en stankoverlast verwaarloosbaar zijn en dat geen voorschriften dienaangaande aan de vergunning behoeft te worden verbonden. De beroepsgrond treft derhalve geen doel.

2.1.1. Gelet op het bovenstaande dienen de beroepen ongegrond te worden verklaard.

3. Beslissing

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State

Recht doende in naam der Koningin:

verklaart de beroepen ongegrond.

Vraagstelling: kan afgezien worden van het opnemen van een geurnorm in de vergunning indien er geen klachten over stank zijn.

Raad van State, E03.96.1110, Datum uitspraak: 9 november 1999

Uitspraak in het geding tussen:

..... te Houten,
appellanten,

en

gedeputeerde staten van Utrecht,
verweerders.

Procesverloop

Bij besluit van 18 juni 1996, kenmerk 94431205, hebben verweerders krachtens de Wet milieubeheer aan de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid "....." een vergunning verleend voor het oprichten en in werking hebben van een inrichting bestemd voor het verkleinen en composteren van groenafval op het perceel te Houten. Tegen dit besluit hebben appellanten bij brief van 7 augustus 1996, bij de Raad van State ingekomen op 8 augustus 1996, beroep ingesteld.

Overwegingen

Bij het bestreden besluit is vergunning verleend voor een inrichting bestemd tot het composteren van groenafval, met een verwerkingscapaciteit van 15.000 ton groenafval. Het op hopen gezette te composteren materiaal wordt meer dan 7 keer per jaar omgezet. Ten behoeve van de onderhavige inrichting is op 21 december 1990 een oprichtingsvergunning krachtens de Afvalstoffenwet verleend. Deze vergunning is geëxpireerd op 7 februari 1996.

Gelet op de stukken, waaronder het deskundigenbericht van de Stichting Advisering Bestuursrechtspraak, en het verhandelde ter zitting, komt de in het onderhavige geval gevolgde composteringsmethode het meest overeen met methode A volgens de NER (frequent omzetten met omzetmachine). De minimale afstand die bij toepassing van methode A, waarbij alle noodzakelijke maatregelen ten

behoefte van de procesvoering zijn genomen, moet worden aangehouden tussen de inrichting en het dichtstbijgelegen stankgevoelige object, bedraagt bij een capaciteit van 15.000 ton per jaar 600 tot 800 meter. Op 235 meter van de inrichting staat een woning van derden. Aan de afstandsnorm van 600 meter wordt in het onderhavige geval dan ook niet voldaan.

Verweerders hebben betoogd dat vergunningverlening niettemin mogelijk is, aangezien geen sprake is van stankhinder. Zij baseren deze conclusie op de omstandigheid dat zij zowel voor als na het nemen van het bestreden besluit geen klachten hebben ontvangen. Omdat het in het onderhavige geval een bestaand bedrijf betreft en geen sprake is van stankhinder, hebben verweerders geen nadere voorschriften aan de vergunning verbonden en hebben zij bovendien de normen versoepeld ten opzichte van de op 21 december 1990 verleende en op 7 februari 1996 geëxpireerde oprichtingsvergunning.

De Afdeling is van oordeel dat verweerders uit het enkele feit dat zij geen klachten hebben ontvangen, niet hebben kunnen afleiden dat het hinderniveau acceptabel is. In dat verband acht de Afdeling van belang dat de afwijking van de afstand aanzienlijk is en dat een klachtenregistratie, zoals ook is af te leiden uit de brief van 30 juni 1995, vooral een indicator van de situatie is. De afwijking van de NER is derhalve niet deugdelijk gemotiveerd. Het bestreden besluit is in zoverre dan ook in strijd met artikel 4:16 (thans 3:46) van de Algemene wet bestuursrecht.

Vraagstelling: Is de geur aan de inrichting toe te rekenen?

Raad van State, E03.98.0395. Datum uitspraak: 19 september 2001

Uitspraak in het geding tussen:

1. de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid gevestigd te Amsterdam,
2. de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid , gevestigd te Amsterdam,
3. de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid gevestigd te Amsterdam, en anderen,
appellanten,

en

gedeputeerde staten van Noord-Holland,
verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 22 januari 1998, kenmerk 98-510377, hebben verweerders krachtens de Wet milieubeheer aan appellante sub 1 een revisievergunning als bedoeld in artikel 8.4, eerste lid, van deze wet verleend voor haar inrichting ten behoeve van de op- en overslag en het verkleinen en zeven van bulkgoederen aan te Amsterdam,

Tegen dit besluit hebben appellante sub 1 bij brief van 13 maart 1998, bij de Raad van State ingekomen op 16 maart 1998, appellante sub 2 bij brief van 12 maart 1998, bij de Raad van State ingekomen op 16 maart 1998, en appellanten sub 3 bij brief van 13 maart 1998, bij de Raad van State ingekomen op 13 maart 1998, beroep ingesteld. Deze brieven zijn aangehecht.

2. Overwegingen

Artikel 8.10, eerste lid, van de Wet milieubeheer bepaalt, dat de vergunning slechts in het belang van de bescherming van het milieu kan worden geweigerd. Ingevolge artikel 8.11, tweede lid, van de Wet milieubeheer kan een vergunning in het belang van de bescherming van het milieu onder beperkingen worden verleend. Ingevolge het derde lid van dit artikel moeten aan een vergunning de voorschriften worden verbonden, die nodig zijn ter bescherming van het milieu. Voorzover door het verbinden van voorschriften aan de vergunning de nadelige gevolgen die de inrichting voor het milieu kan veroorzaken, niet kunnen worden voorkomen, moeten aan de vergunning de voorschriften worden verbonden, die de grootst mogelijke bescherming bieden tegen die

gevolgen, tenzij dat redelijkerwijs niet kan worden geveerd.

Uit dit samenstel van bepalingen volgt dat de vergunning moet worden geweigerd, indien de nadelige gevolgen die de inrichting voor het milieu kan veroorzaken door het stellen van voorschriften en beperkingen niet kunnen worden voorkomen dan wel niet voldoende kunnen worden beperkt.

Bij de toepassing van de artikelen 8.10 en 8.11 van de Wet milieubeheer komt verweerders een zekere beoordelingsvrijheid toe, die haar begrenzing onder meer vindt in hetgeen uit de meest recente algemeen aanvaarde milieutechnische inzichten voortvloeit.

Appellanten sub 3 hebben bezwaren aangevoerd met betrekking tot de opslag van granen en houtsnippers en met betrekking tot geurhinder. Blijkens de stukken en het verhandelde ter zitting vindt slechts overslag van granen en houtsnippers plaats van schip naar schip aan de boeien in de Amerikahaven, die zijn gelegen op een afstand van ongeveer 1500 meter ten noordwesten van het terrein van de inrichting en kan eventuele geurhinder slechts een gevolg zijn van de overslag van derivaten en aanverwante produkten, eveneens van schip naar schip aan voornoemde boeien. Appellanten sub 3 wensen verdergaande voorschriften inzake vorenbedoelde overslag van schip naar schip. Omdat deze voorschriften naar het oordeel van de Afdeling betrekking zouden hebben op niet aan het in werking zijn van de inrichting toe te rekenen activiteiten aan de boeien in de Amerikahaven, kan het beroep van appellanten sub 3 op dit punt niet slagen. Het beroep is in zoverre ongegrond.

3. Beslissing

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State

Recht doende in naam der Koningin:

- I. verklaart het beroep van appellante sub 1 gegrond;
- II. verklaart de beroepen van appellanten sub 2 en 3 gedeeltelijk gegrond;
- III. vernietigt het besluit van gedeputeerde staten van 22 januari 1998, kenmerk 98-510377, voorzover het de voorschriften 3.17, onder b, 3.18, onder a en c, 3.20, onder c, 3.23, 3.32, 3.36, 3.41, onder b, 3.44, onder c, 3.45 en 4.1, onder c, betreft en voorzover in voorschrift 3.20 is verzuimd om een bepaling op te nemen inzake het moment van openen van de grijper tijdens het lossen;
- IV. bepaalt dat aan de onder III bedoelde vergunning de volgende voorschriften worden verbonden en dat de uitspraak in zoverre in de plaats treedt van de vernietigde delen van het besluit:

(voorschriften gegeven)

2.1.2 Bescherming van de omgeving

Vraagstelling: wat is te beschouwen als gevoelig object.

Raad van State, E03.96.0286, Datum uitspraak: 2 augustus 1999

Uitspraak in het geding tussen:

..... te Zwaagdijk
appellant

en

gedeputeerde staten van Noord-Holland
verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 12 december 1995, kenmerk 95-517828, hebben verweerders krachtens de Wet milieubeheer aan een vergunning verleend tot 1 maart 2003 voor het veranderen van zijn inrichting aan de te Zwaagdijk.

2. Overwegingen

2.2. De bij het bestreden besluit verleende vergunning heeft betrekking op de uitbreiding van het centrale bedrijfs- en opslagterrein van het met een composteringsterrein ten behoeve van het composteren van snoeihout en plantaardige slootvegetatie die afkomstig zijn van eigen onderhoudswerkzaamheden. De inrichting is gelegen aan de rand van de bebouwde kom van Zwaagdijk-West. Appellant, fruitteiler, heeft een boomgaard die grenst aan de zuidwestzijde van het composteringsterrein. De dichtstbijzijnde woning van derden is op ongeveer 280 m van het composteringsterrein gelegen.

2.9. Appellant vreest verder geurhinder te zullen ondervinden van het composteringsterrein, in het bijzonder van de natte fracties van de te composteren materialen, waaronder kroos en andere slootvegetatie. Appellant heeft in dat verband gesteld dat de door deze materialen veroorzaakte geurhinder verdwijnt door indroging, maar dat de voorschriften 3.1.7 en 3.1.8 van de vergunning daaraan in de weg staan, omdat daarin is bepaald dat te composteren natte materialen uiterlijk de dag na binnenkomst, of wanneer de inrichting dan gesloten is, op de dag van binnenkomst zelf, in de composthopen moeten worden verwerkt. Indroging en de daarmee gepaard gaande geurafname treden dan volgens appellant niet op. Verder hebben verweerders naar zijn mening wat betreft het aspect geurhinder onvoldoende rekening gehouden met de omstandigheid dat hij gedurende de hele week op zeer korte afstand van het composteringsterrein werkzaam is in zijn boomgaard.

2.11. Op het onderhavige composteerterrein wordt 2800 ton groenafval per jaar verwerkt met toepassing van de in het TNO-rapport als composteermethode A omschreven methode van frequente omzetting. Volgens het TNO-rapport treedt in een dergelijke situatie buiten een straal van ongeveer 200 m geen onaanvaardbare geurhinder op ten gevolge van het composteren.

2.12. Vaststaat dat de boomgaard van appellant op minder dan 200 m van het composteringsterrein is gelegen. Verweerders hebben hierin geen beletsel gezien om de vergunning te verlenen, omdat volgens hen de boomgaard van appellant geen te beschermen geurgevoelig object is. Nu geen sprake is van wonen of met wonen gelijk te stellen verblijf, hebben verweerders zich naar het oordeel van de Afdeling terecht op dit standpunt gesteld, zodat de bezwaren van appellant inzake geurhinder op dit punt niet slagen.

3. Beslissing

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State
Recht doende in naam der Koningin:
verklaart het beroep voor het overige (zie boven) ongegrond;

Hobbyruimte

Raad van State, E03.97.1274, Datum uitspraak: 30 november 1999

Uitspraak in het geding tussen:

..... te Udenhout, appellanten,

en

burgemeester en wethouders van Tilburg, verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 7 augustus 1997, kenmerk M/97/0037, hebben verweerders krachtens de Wet milieubeheer aan een vergunning verleend voor het oprichten en in werking hebben van een hondenkennel aan de te Udenhout (gemeente Tilburg).

Tegen dit besluit hebben appellanten bij brief van 5 september 1997, bij de Raad van State ingekomen op 8 september 1997, beroep ingesteld.

2. Overwegingen

2.3. De verleende oprichtingsvergunning heeft betrekking op een hondenkennel. De kennel is gesitueerd op het noordelijkste deel van het perceel te Udenhout, op welk perceel zich voorts de woning van vergunninghouder bevindt. De kennel heeft 9 binnencompartimenten voor 17 honden en een uitlaaten. Tussen de kennel en de woning van vergunninghouder is een uitlaatterrein/speelweide gelegen. De achtergevels van de dichtstbijgelegen woningen van derden bevinden zich op ongeveer 45 meter afstand. In noordelijke richting grenst de kennel aan weilanden, overgaand in natuurgebied. Op ongeveer 200 meter ten noordwesten van de woning Groenstraat 67 bevindt zich, omringd door weilanden, het gemeentelijk zwembad.

2.6. Appellanten stellen verder stankoverlast van de inrichting te ondervinden. Een van appellanten stelt een tweede huis in de achtertuin te hebben, naast de onderhavige inrichting. Hiermee zou bij de beoordeling van de stankhinder ten onrechte geen rekening zijn gehouden. Tevens zou de tuin als geurgevoelig object moeten worden aangemerkt. De stankhinder zou toenemen doordat slechts een één meter hoge afvoerpijp op het dak van het kennelgebouw is geplaatst, aldus appellanten.

2.6.1. Uit het deskundigenbericht blijkt dat de opstal achter in de tuin van één van de appellanten geen woning is, maar een hobby- annex werkruimte. Dit is ter zitting niet weersproken. Gelet hierop hebben verweerders zich naar het oordeel van de Afdeling in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen dat deze opstal niet behoeft te worden beschermd tegen geurhinder.

3. Beslissing

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State
Recht doende in naam der Koningin:
verklaart het beroep ongegrond.

2.1.3 Toepassen van branchenorm / analogie met vergelijkbare inrichtingen

Vraagstelling: kan worden vooruitgelopen op een branchenorm wanneer deze nog niet gepubliceerd is.

Casus zie 2.1.2

Raad van State, E03.96.0286, Datum uitspraak: 2 augustus 1999

2.10. Verweerders zijn voor de beoordeling van de aanvaardbaarheid van de ten gevolge van de composteeractiviteiten in de onderhavige inrichting optredende geurhinder uitgegaan van de brief van 30 juni 1995, kenmerk LE/LV/AJS95.16B, van de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Het in deze brief verwoorde geurbeleid houdt in, voorzover hier van belang, dat als algemeen uitgangspunt wordt gehanteerd het voorkomen van (nieuwe) hinder. Wanneer er hinder is, worden te treffen maatregelen uit de toepassing van het alara-principe afgeleid. In de brief wordt aangekondigd dat in de Nederlandse Emissie Richtlijnen Lucht (hierna: NER) voor een aantal branches, waaronder inrichtingen waar groenafval wordt gecomposteerd, op basis van bedrijfstakstudies maatregelenpakketten worden vastgelegd. Uitgangspunt daarbij is dat in de meeste gevallen de maatregelen leiden tot een acceptabel hinderniveau, hetgeen door het bevoegd gezag, dat gemotiveerd kan afwijken van de NER, moet worden vastgesteld.

De bedrijfstakstudie voor de groencomposteringsbranche is verricht door TNO. Onderzocht is de mate van geurhinder die verschillende composteermethoden in relatie tot de omvang van de compostering veroorzaken. Het rapport dat in juni 1994 naar aanleiding van dit onderzoek is opgemaakt en dat ten tijde van het nemen van het bestreden besluit nog geen uitwerking had gevonden in een bijzondere regeling in de NER, hebben verweerders gebruikt ter nadere invulling van hun beoordelingsvrijheid. Dit is niet in strijd met het recht te achten.

Vraagstelling: kan gebruik worden gemaakt van gegevens van andere, vergelijkbare inrichtingen?

Raad van State E03.97.1137. Datum uitspraak: 15 juni 2000

Uitspraak in het geding tussen:

1. de vereniging " " te Woerden,
appellanten,

en

gedeputeerde staten van Utrecht,
verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 24 juni 1997, kenmerk 96431846 mvv, hebben verweerders krachtens de Wet milieubeheer aan de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid " ." een vergunning verleend voor het oprichten en in werking hebben van een inrichting bestemd voor het opslaan en ontwateren van baggerslib en de opslag van primaire en secundaire grondstoffen en bouwmaterialen op het perceel, kadastraal bekend gemeente Barwoutswaarder,. Dit aangehechte besluit is op 4 juli 1997 ter inzage gelegd.

Tegen dit besluit hebben appellante sub 1 bij brief van 15 augustus 1997, bij de Raad van State ingekomen op 15 augustus 1997, en appellant sub 2 bij brief van 14 augustus 1997, bij de Raad van State ingekomen op 18 augustus 1997, beroep ingesteld. Deze brieven zijn aangehecht.

2. Overwegingen

2.1. Artikel 8.10, eerste lid, van de Wet milieubeheer bepaalt, dat de vergunning slechts in het belang van de bescherming van het milieu kan worden geweigerd. Ingevolge artikel 8.11, tweede lid, van de Wet milieubeheer kan een vergunning in het belang van de bescherming van het milieu onder beperkingen worden verleend. Ingevolge het derde lid van dit artikel moeten aan een vergunning de voorschriften worden verbonden, die nodig zijn ter bescherming van het milieu. Voorzover door het verbinden van voorschriften aan de vergunning de nadelige gevolgen die de inrichting voor het milieu kan veroorzaken, niet kunnen worden voorkomen, moeten aan de vergunning de voorschriften worden verbonden, die de grootst mogelijke bescherming bieden tegen die gevolgen, tenzij dat redelijkerwijs niet kan worden gevergd.

Uit dit samenstel van bepalingen volgt dat de vergunning moet worden geweigerd, indien de nadelige gevolgen die de inrichting voor het milieu kan veroorzaken door het stellen van voorschriften en beperkingen niet kunnen worden voorkomen dan wel niet voldoende kunnen worden beperkt.

Bij de toepassing van de artikelen 8.10 en 8.11 van de Wet milieubeheer komt verweerders een zekere beoordelingsvrijheid toe, die haar begrenzing onder meer vindt in hetgeen uit de meest recente algemeen aanvaarde milieutechnische inzichten voortvloeit.

2.2. Appellante sub 1 is beducht voor door verkeer van en naar de inrichting veroorzaakte geluidhinder. Verder zal volgens haar een verkeersonveilige situatie ontstaan, en is niet uit te sluiten dat stankoverlast zal optreden. Appellant sub 2 stelt dat de inrichting is gelegen in een gebied met voornamelijk weilanden, in welke omgeving de inrichting niet thuis hoort.

2.4. Met betrekking tot geurhinder hebben verweerders overwogen dat uit ervaringen bij andere baggerdepots is gebleken dat er vrijwel geen stankoverlast optreedt. In een ten behoeve van de locatiekeuze voor een baggerdepot in de provincie Utrecht met een capaciteit van 5.000.000 m³ opgesteld milieu-effectrapport is geconcludeerd dat op 500 meter afstand zeker geen stankoverlast zal optreden, aldus verweerders. Gezien de veel geringere omvang van het depot waarvoor thans vergunning is verleend (10.000 m³), en het feit dat de afstand tot de dichtstbijstaande woning meer dan 500 meter bedraagt, zien verweerders in de door de inrichting veroorzaakte geuremissie geen reden voor weigering van de gevraagde vergunning. De Afdeling acht geen termen aanwezig voor het oordeel dat verweerders zich niet in redelijkheid op dit standpunt hebben kunnen stellen.

2.5. Gezien het bepaalde in de artikelen 8.10 en 8.11 van de Wet milieubeheer kan een vergunning als hier aan de orde uitsluitend worden geweigerd in verband met de nadelige gevolgen voor het milieu die de inrichting kan veroorzaken. Hetgeen appellanten omtrent de verkeersveiligheid en het al dan niet thuishoren in de omgeving hebben aangevoerd, heeft geen betrekking op dat belang. Reeds daarom leiden die stellingen niet tot het oordeel leiden dat verweerders de vergunning niet hebben mogen verlenen.

2.6. De beroepen zijn derhalve ongegrond.

3. Beslissing

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State

Recht doende in naam der Koningin:

verklaart de beroepen ongegrond.

Raad van State E03.98.1168. Datum uitspraak: 18 juli 2000

Uitspraak in het geding tussen:

, allen wonend te Prinsenbeek, appellanten,

en

burgemeester en wethouders van Breda, verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 29 juni 1998, kenmerk WMB/980002, hebben verweerders krachtens de Wet milieubeheer aan Dierenbegrafplaats te Breda (bedoeld zal zijn: aan) een vergunning verleend voor het oprichten en in werking hebben van een dierenbegrafplaats en dierencrematorium, gelegen te Prinsenbeek. Dit aangehechte besluit is op 6 juli 1998 ter inzage gelegd.

Tegen dit besluit hebben appellanten bij brief van 12 augustus 1998, bij de Raad van State ingekomen op 14 augustus 1998, beroep ingesteld. De gronden zijn aangevuld bij brieven van 22 augustus 1998 en 28 augustus 1998. Deze brieven zijn aangehecht.

2. Overwegingen

2.1. Het besluit heeft betrekking op een begraafplaats en een crematorium voor kleine huisdieren, gelegen in het buitengebied van Prinsenbeek.

2.2. Appellanten, omwonenden, vrezen geurhinder van het crematorium en trillinghinder. Verder heeft hun beroep, samengevat weergegeven, betrekking op de situering van het crematorium, de hoogte van de bebouwing, het nemen van grondwatermonsters en de controle op de naleving van de vergunningvoorschriften.

2.4. Artikel 8.10, eerste lid, van de Wmb bepaalt dat de vergunning slechts in het belang van de bescherming van het milieu kan worden geweigerd. Ingevolge artikel 8.1 1, tweede lid, van de Wmb kan een vergunning in het belang van de bescherming van het milieu onder beperkingen worden verleend. Ingevolge het derde lid van dit artikel moeten aan een vergunning de voorschriften worden verbonden, die nodig zijn ter bescherming van het milieu. Voorzover door het verbinden van voorschriften aan de vergunning de nadelige gevolgen die de inrichting voor het milieu kan veroorzaken, niet kunnen worden voorkomen, moeten aan de vergunning de voorschriften worden verbonden, die de grootst mogelijke bescherming bieden tegen die gevolgen, tenzij dat redelijkerwijs niet kan worden vergegd.

Uit dit samenstel van bepalingen volgt dat de vergunning moet worden geweigerd, indien de nadelige gevolgen die de inrichting voor het milieu kan veroorzaken door het stellen van voorschriften en beperkingen niet kunnen worden voorkomen dan wel niet voldoende kunnen worden beperkt.

Bij de toepassing van de artikelen 8.10 en 8.11 van de Wmb komt verweerders een zekere beoordelingsvrijheid toe, die haar begrenzing onder meer vindt in hetgeen uit de meest recente algemeen aanvaarde milieutechnische inzichten voortvloeit.

2.5. Naar aanleiding van het in het besluit neergelegde standpunt van verweerders dat geen gegevens bekend zijn over geuruitstoot, waardoor het niet mogelijk is om geurberekeningen uit te voeren, maar dat bij een goede verbranding geen geuruitstoot is te verwachten, hebben appellanten naar voren gebracht dat hiermee onvoldoende onderzoek is gedaan. Appellanten zouden graag harde garanties zien dat geen geurhinder zal optreden. De norm waaraan wordt getoetst is huns inziens onvoldoende duidelijk. Appellanten achten de voorschriften 7.21 en 7.22, op grond waarvan verweerders bij een redelijk vermoeden van stankhinder een onderzoek naar te treffen maatregelen en daarbij het eenmalig uitvoeren van metingen en berekeningen kunnen verlangen, onvoldoende garantie voor het niet optreden van geuruitstoot.

2.6. Verweerders hebben na het consulteren van diverse instanties niet ten onrechte geconcludeerd dat de omvang van de geuremissie bij crematies niet exact bekend is. De Afdeling is van oordeel, mede gelet op het deskundigenbericht, dat verweerders zich onder verwijzing naar de Nederlandse Emissierichtlijnen Lucht (NeR) in redelijkheid op het standpunt hebben kunnen stellen dat bij een goed functionerende naverbrandingsinstallatie de emissies bij verbranding dermate ruim onder de in de NeR aanbevolen grenswaarden blijven, dat mag worden aangenomen dat van geurhinder geen sprake zal zijn. Weliswaar hebben de normen uit de Nederlandse Emissierichtlijnen niet specifiek betrekking op het cremeren van dierlijke resten, maar wat betreft proces en emissie (met uitzondering van de emissie van kwik die specifiek is voor de verbranding van menselijke overschotten) is de crematie in dit opzicht in zo sterke mate vergelijkbaar met die van menselijke resten, dat verweerders bij het verlenen van de vergunning op dit punt van de ervaringen met crematoria voor menselijke stoffelijke overschotten hebben kunnen uitgaan.

Met het oog op het waarborgen van een goede (na)verbranding hebben verweerders de voorschriften genoemd in hoofdstuk 7 van de bij de vergunning behorende bijlage 1 opgenomen, die onder andere betrekking hebben op controle, onderhoud en bedrijfsvoering van de crematieoven. Verweerders hebben er hierbij op gewezen dat met name de eisen die worden gesteld aan de bedrijfsvoering van de crematieoven, die moet zijn voorzien van een naverbrandingsinstallatie, op het punt van de verblijfstijd van de rookgassen in de naverbrandingsruimte en het zuurstofgehalte van deze gassen in deze ruimte strenger zijn dan de eisen die zijn opgenomen in de (op crematoria van menselijke resten van toepassing zijnde) Bijzondere regeling crematoria, die sinds 1 juli 1998 in de Nederlandse Emissierichtlijnen is opgenomen. Gelet hierop, en mede in aanmerking genomen de belangrijke rol van de naverbranding bij het beperken van de emissie, hebben verweerders zich in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen dat de in hoofdstuk 7 opgenomen voorschriften toereikend zijn voor het voorkomen van geurhinder. Deze beroepsgrond slaagt derhalve niet.

3. Beslissing

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State
Recht doende in naam der Koningin:

- I. verklaart het beroep niet-ontvankelijk voor zover het betrekking heeft op trillinghinder;
- II. verklaart het beroep voor het overige ongegrond.

Vraagstelling: Is er naast een bijzondere regeling uit de NeR nog een tweede toetsingskader van toepassing ?

Raad van State 200104970/1. Datum uitspraak: 17 december 2001

Uitspraak van de Voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State op een verzoek om het treffen van een voorlopige voorziening (artikel 8:81 van de Algemene wet bestuursrecht) in het geding tussen:

de vereniging gevestigd te Wageningen en anderen, verzoekers,

en

burgemeester en wethouders van Lichtenvoorde, verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 31 juli 2001, kenmerk 1341, hebben verweerders krachtens de Wet milieubeheer aan de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid een revisievergunning als geregeld in artikel 8.4, eerste lid, van deze wet verleend voor een inrichting voor het slachten van varkens en vleesveredeling. Bij het besluit is voorts de bij besluit van 13 maart 2001 verleende revisievergunning ingetrokken. De inrichting is gelegen aan de te Lieveelde,

Tegen dit besluit hebben verzoekers bij brief van 21 september 2001, bij

de Raad van State ingekomen op 25 september 2001, beroep ingesteld.

De gronden zijn aangevuld bij brief van 6 november 2001. Bij brief van dezelfde datum als het beroepschrift hebben verzoekers de Voorzitter verzocht een voorlopige voorziening te treffen.

2.Overwegingen

2.1.Het oordeel van de Voorzitter heeft een voorlopig karakter en is niet bindend in de bodemprocedure.

2.2. De vergunning is hoofdzakelijk aangevraagd voor het vergroten van het aantal te slachten varkens (van 10.000 per week naar 23.000 per week) door middel van een betere benutting van de aanwezige slachtcapaciteit. Dat de feitelijke slachtproductie (18.000) thans hoger is dan op grond van eerder verleende vergunningen is toegestaan, is niet relevant bij de beoordeling van de rechtmatigheid van de bij besluit van 31 juli 2001 verleende vergunning. Dat aspect speelt in deze procedure dan ook geen rol. De Voorzitter gaat er verder op grond van de stukken en het verhandelde ter zitting vanuit dat de stalcapaciteit van de inrichting wordt uitgebreid van 1200 naar 1500 varkens.

2.3. Verzoekers hebben betoogd dat vanwege de aanwezigheid van stalruimte voor dieren de inrichting dient te worden aangemerkt als een veehouderij als bedoeld in de Interimwet ammoniak en veehouderij, zodat de aanvraag aan die wet had moeten worden getoetst en dat de daarvoor relevante gegevens in de aanvraag hadden moeten worden vermeld.

Verzoekers betogen dat de geurvoorschriften niet voldoende bescherming bieden en dat daaraan, gezien het aantal varkens, ook niet aan kan worden voldaan. Verder hebben zij in dit verband betoogd dat niet wordt voldaan aan de **Richtlijn veehouderij en stankhinder** en aan de **publicatiereeks lucht 46, die betrekking heeft op de cumulatie van geurhinder afkomstig van intensieve veehouderijen**.

2.3.1.Bij het beoordelen van de toelaatbare geuremissie van de inrichting hebben verweerders de bijzondere regeling voor de vleesindustrie uit de NER toegepast, hetgeen naar het oordeel van de Voorzitter niet valt buiten de aan verweerders toekomende beoordelingsvrijheid. De geurconcentratienormen die in vergunningvoorschrift 4.1 zijn opgenomen vallen binnen de begrenzing van hetgeen in die regeling als aanvaardbare geurhinder is aangemerkt. Door middel van de vergunningvoorschriften 4.2 en 1.2 is volgens de Voorzitter voldoende gewaarborgd dat aan die normen zal worden voldaan, zonodig na het treffen van aanvullende voorzieningen. Een voorziening die inmiddels is getroffen is het installeren van een biowasinstallatie. De Voorzitter ziet niet in waarom verweerders de aanvraag voor de betrokken slachterij daarnaast hadden moeten toetsen aan de Richtlijn veehouderij en stankhinder en aan publicatiereeks lucht 46, nu volgens de Voorzitter geen sprake is van een intensieve veehouderij als bedoeld in die richtlijnen.

2.4.In voorschrift 1.2 ziet de Voorzitter voldoende waarborgen om te voorkomen dat de thans vergunde uitbreiding tot een capaciteit van 23.000 varkens wordt gerealiseerd, zonder dat de daartoe benodigde voorzieningen worden getroffen.

2.5.In de stukken vindt de Voorzitter geen aanknopingspunten voor het standpunt van verzoekers, dat er op neer komt dat door de uitbreiding van de inrichting de op 1 juli 1993 verleende vergunning krachtens de Wet verontreiniging oppervlaktewateren niet meer toereikend kan worden geacht. Hetgeen verzoekers hebben

aangevoerd omtrent de ammoniakdepositie van de inrichting op oppervlaktewater leidt de Voorzitter, gezien de zeer gering te achten omvang en de verspreiding daarvan, niet tot het oordeel dat daarvoor vergunning ingevolge de Wet verontreiniging oppervlaktewateren is vereist.

3. Beslissing

De Voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State:

wijst het verzoek af.

Vraagstelling: Is een bijzondere regeling uit de NeR zonder meer van toepassing ?

Raad van State, E03.98.0674 Datum uitspraak 5 juni 2001

Uitspraak in het geding tussen:
de vereniging “.....”, gevestigd te Bussum, appellante,

en

burgemeester en wethouders van Bussum, verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 26 maart 1998, kenmerk no. R97-3619, hebben verweerders krachtens de Wet milieubeheer aan de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid “.....” een revisievergunning als geregeld in artikel 8.4, eerste lid, van deze wet verleend voor een inrichting voor het verwerken van cacao bonen en cacao massa tot cacao boter en -poeder. De inrichting is gelegen op het perceel gemeente Bussum. Dit aangehechte besluit is op 3 april 1998 ter inzage gelegd. Tegen dit besluit heeft appellante bij brief van 14 mei 1998, bij de Raad van State ingekomen op 15 mei 1998, beroep ingesteld. De gronden zijn aangevuld bij brief van 23 juni 1998. Deze brieven zijn aangehecht. Bij brief van 13 augustus 1998 hebben verweerders een verweerschrift ingediend. De Stichting Advisering Bestuursrechtspraak voor Milieu en Ruimtelijke Ordening (hierna: de StAB) heeft een deskundigenbericht uitgebracht, gedateerd 4 mei 1999. Partijen zijn in de gelegenheid gesteld daarop te reageren.

2. Overwegingen

2.3. Appellante stelt dat haar leden ernstige geurhinder ondervinden vanwege de cacao productie in de inrichting. Haars inziens wordt deze geurhinder onvoldoende beperkt door de voorschriften die aan de vergunning

zijn verbonden. Appellante wijst er in dit verband op dat - baars inziens ten onrechte - is nagelaten vast te stellen of de in de onderliggende vergunning neergelegde geurgrenswaarden konden worden nageleefd en geen onderzoek is verricht naar de geurhinder die in de omgeving van de inrichting wordt ondervonden. De bijzondere regeling voor cacao bonenverwerkende bedrijven in de Nederlandse Emissie Richtlijnen Lucht (hierna: NeR), waarnaar in vergunningvoorschrift 3.01 wordt verwezen, bevatten volgens appellante niet meer dan minimumeisen.

2.3.1. Verweerders hebben de geurhinder vanwege de inrichting beoordeeld aan de hand van het geurbeleid dat wordt aanbevolen in de brief van 30 juni 1995 van de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer aan de Tweede Kamer. Deze wijze van invulling van de beoordelingsvrijheid is op zichzelf niet in strijd met het recht te achten. In de evengenoemde brief wordt met betrekking tot inrichtingen als het onderhavige aangekondigd dat zo mogelijk door middel van branche-breed onderzoek wordt nagegaan welke maatregelen op basis van het ALARA-beginsel getroffen kunnen worden en welk effect deze maatregelen hebben. De resultaten hiervan worden volgens de brief na overleg met de betreffende branche verwerkt in een bijzondere regeling van de Nederlandse Emissierichtlijnen Lucht (NeR). In de brief wordt aanbevolen dat door het bevoegde bestuursorgaan het acceptabel geachte hinderniveau wordt vastgesteld. De wijze waarop dit wordt vastgesteld, wordt aan het bevoegd bestuursorgaan overgelaten. Indien een bedrijfstakstudie voorhanden is, moet mede op basis van de daarin opgenomen informatie het hinderniveau worden vastgesteld. In een bedrijfstakstudie moet, zo wordt in de brief gesteld, rekening worden gehouden met het kenmerkende type geur en wordt aandacht besteed aan de relatie geurconcentratie-geurhinder.

2.3.2. Ter beperking van de geurhinder vanwege de onderhavige inrichting hebben verweerders in vergunningvoorschrift 3.01 bepaald dat moet worden voldaan aan het standaard-maatregelenpakket voor de cacao bonenverwerkende industrie, dat beschreven is in onderdeel 3.5/20.5 van de NeR, met inachtneming van de daarin genoemde fasering en evaluatie. Indien er - ook wanneer wordt voldaan aan het evengenoemde standaard-maatregelenpakket naar het oordeel van verweerders in de omgeving structureel onaanvaardbare geurhinder wordt veroorzaakt, moet ingevolge voorschrift 3.02 het proces dat de hinder veroorzaakt, worden beëindigd. Dit proces mag pas weer worden gestart nadat afdoende maatregelen zijn getroffen om aan deze overlast een einde te maken. Verweerders zijn van mening dat de maatregelen die in de NeR zijn beschreven voor bestaande cacao verwerkende bedrijven en die erop neerkomen dat de afgassen worden afgevoerd via een schoorsteen van voldoende hoogte, overeenkomen met de stand der techniek op dit punt.

2.3.3. De eerder genoemde bijzondere regeling voor de cacao bonenverwerkende industrie is gebaseerd op een branche-onderzoek. Dit onderzoek dateert uit 1996, derhalve van na de eerder genoemde brief van de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Dit onderzoek bestaat blijkens het deskundigenbericht van de StAB uit een inventarisatie van de productiemethoden en de geuremissie- en immissiesituatie van de verschillende bedrijven en een onderzoek naar de mogelijkheden om de optredende geuremissies tot een aanvaardbaar niveau te reduceren. Het branche-onderzoek omvatte geen onderzoek naar de wijze waarop de geur die door de cacao verwerkende bedrijven wordt verspreid, in de omgeving van die bedrijven wordt beleefd, met andere woorden naar de mate van hinder die door die geur wordt veroorzaakt. Een dergelijk onderzoek naar de dosis-effectrelaties had naar het oordeel van de Afdeling, dat mede berust op het deskundigenbericht van de StAB, niet mogen ontbreken, omdat

zonder een dergelijk onderzoek niet kan worden beoordeeld of de in de NeR beschreven maatregelen de gevolgen voor het milieu voldoende beperken. De Afdeling vindt steun voor dit oordeel in de meergenoemde brief van de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, die blijkens de overwegingen van het bestreden besluit heeft gediend als uitgangspunt voor de beoordeling van de te verwachten geurhinder. Niet in geding is dat ook verweerders hebben nagelaten een onderzoek in te (laten) stellen naar de mate van geurhinder vanwege de onderhavige inrichting. De Afdeling komt dan ook tot de conclusie dat het besluit niet met de in artikel 32 van de Algemene wet bestuursrecht vereiste zorgvuldigheid is voorbereid. De omstandigheid dat in voorschrift 3.02 de mogelijkheid is geschapen tot het stilleggen van processen die onaanvaardbare geurhinder veroorzaken, doet daar niet aan af. Ten tijde van het verlenen van de vergunning moet bij verweerders immers voldoende zekerheid bestaan dat onaanvaardbare geurhinder kan worden voorkomen zonder dat de bedrijfsvoering onmogelijk wordt gemaakt. Het beroep is gegrond. Aangezien het geuraspect bepalend is voor de vraag of de vergunning kan worden verleend, moet het besluit in zijn geheel worden vernietigd.

3. Beslissing

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Recht doende in naam der Koningin: vernietigt het besluit van burgemeester en wethouders van Bussum van 26 maart 1998, kenmerk no. R97-3619.

2.1.4 Cumulatieve effecten

Vraagstelling: wanneer is sprake van cumulatieve stankhinder

Raad van State, 199901836/1, Datum uitspraak: 20 december 1999

Uitspraak van de Voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State op het verzoek om toepassing van artikel 8:81 van de Algemene wet bestuursrecht in het geding tussen:

de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid "....." te Utrecht, verzoekster,

en

gedeputeerde staten van Utrecht, verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 22 juni 1999, kenmerk 1 999WEM001 1 39i, hebben verweerders afwijzend beschikt op twee aanvragen van verzoekster (respectievelijk van 27 juni 1997 en 27 november 1998) om haar krachtens de Wet milieubeheer een vergunning te verlenen voor een verandering van haar inrichting op het perceel te Utrecht. Dit besluit is op 1 juli 1999 ter inzage gelegd. Tegen dit besluit heeft verzoekster bij brief van 11 augustus 1999, bij de Raad van State per fax ingekomen op 11 augustus 1999, beroep ingesteld. De gronden zijn aangevuld bij brief van 9 september 1999. Bij brief van 9 september 1999, bij de Raad van State ingekomen op 10 september 1999, heeft verzoekster de Voorzitter verzocht om een voorlopige voorziening te treffen.

2. Overwegingen

2.1. Het oordeel van de Voorzitter heeft een voorlopig karakter en is niet bindend in de bodemprocedure.

2.3. Verzoekster heeft vergunning gevraagd voor een uitbreiding van haar op het industrieterrein Lage Weide gelegen inrichting met een asfaltrecycling- en asfaltmenginstallatie. Deze installatie is blijkens de stukken in 1997, zonder dat de daarvoor vereiste milieuvergunning was verleend, in de inrichting geplaatst en in werking gebracht.

2.4. Verweerders hebben bij de beoordeling van de van de installatie te duchten geurhinder aansluiting gezocht bij de brief van de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer van 30 juni 1995, kenmerk LE/LV/AJS95. Hierin is als algemeen uitgangspunt neergelegd dat (nieuwe) geurhinder moet worden voorkomen. Verder is in de brief onder meer aangegeven dat de mate van hinder die nog acceptabel is wordt vastgesteld door het bevoegde bestuursorgaan. Verweerders vullen dit aldus in, dat - voorzover hier van belang - bij nieuwe situaties een streefwaarde van 0,3 geureenheid per m³ als 98-onderschrijdingspercentiel haalbaar wordt geacht. In dat geval kan volgens verweerders worden verwacht dat geen enkele geurhinder optreedt. Onder voorwaarden zijn nieuwe situaties tot een richtwaarde van 1 geureenheid per m³ als 98-onderschrijdingspercentiel vergunbaar, waarbij rekening moet worden gehouden met geurbelasting van andere, reeds aanwezige bronnen.

Aan de hand van deze uitgangspunten concluderen verweerders dat de gevraagde vergunning niet kan worden verleend. Zij hebben zich hierbij onder meer gebaseerd op een telefonisch leefsituatieonderzoek en een snuffelploegonderzoek van Project Research Amsterdam (verder te noemen: PRA), en een emissieonderzoek van Pro Monitoring (verder te noemen: PRO). Uit de uitgevoerde onderzoeken, en uit klachten over geuroverlast, blijkt volgens verweerders dat het in werking zijn van de installatie een (nieuwe) bron van geuroverlast zal zijn. Aan de eerdergenoemde streefwaarde wordt niet voldaan. Nu in de wijk Zuilen al ernstige geuroverlast wordt ondervonden van andere op het industrieterrein Lage Weide gevestigde bedrijven, kan volgens verweerders - zo begrijpt de Voorzitter het bestreden besluit - een geurbelasting tot de richtwaarde niet worden toegelaten.

2.5. Verzoekster stelt dat ten onrechte vergunning is geweigerd, en voert daartoe - kort weergegeven - het volgende aan. Verweerders hebben ten onrechte niet een norm van 1 geureenheid per m³ als 98-onderschrijdingspercentiel gehanteerd, welke norm bij het verlenen van de tijdelijke vergunning uitgangspunt was. Enkele onderzoeken waarop verweerders zich baseren zijn volgens verzoekster niet op alle punten juist uitgevoerd. Volgens haar veroorzaakt de installatie geen onaanvaardbare geurhinder. Bovendien zouden verweerders ten onrechte geen acht hebben geslagen op mogelijke aanvullende voorzieningen, waarmee de geurbelasting verder zou kunnen worden beperkt. Haar verzoek strekt ertoe dat een zodanige voorlopige voorziening wordt getroffen dat de installatie in werking mag zijn.

2.6. Verweerders stellen dat bij de verlening van de tijdelijke vergunning niet als uitgangspunt is genomen dat de installatie definitief vergunbaar zou zijn indien de veroorzaakte geurbelasting lager dan 1 geureenheid per m³ als 98-onderschrijdingspercentiel is. Het halen van deze waarde was, aldus verweerders, een minimumvoorwaarde om in te stemmen met de tijdelijke vergunning. Gedurende de looptijd van die vergunning zou proefondervindelijk kunnen worden aangetoond dat de (al aanwezige) installatie in bedrijf zou kunnen zijn zonder onaanvaardbare hinder te veroorzaken. De Voorzitter ziet geen reden te twijfelen aan de juistheid van dit standpunt.

Tussen partijen is niet in geschil dat, zoals ook uit het uitgevoerde telefonisch leefsituatieonderzoek blijkt, in de wijk Zuilen momenteel ernstige geuroverlast wordt ondervonden van de op het bedrijventerrein Lage Weide gevestigde industrie. De Voorzitter begrijpt het standpunt van verweerders aldus, dat zij met name gezien deze bestaande toestand van het milieu, als bedoeld in artikel 8.8, eerste lid, onder a, van de Wet milieubeheer, van oordeel zijn dat het belang van de bescherming van het milieu vereist dat nieuwe geurhinder veroorzakende activiteiten niet worden toegelaten.

Volgens verweerders zal het in werking zijn van de installatie een nieuwe geurhinder veroorzakende activiteit zijn. Zij wijzen hierbij onder meer op een door PRA opgestelde rapport waarin is vermeld dat ter plaatse van dichtstbijzijnde woonbebouwing "kortstondige hinder en zelfs ernstige hinder" mogelijk is. In de praktijk is gebleken, aldus verweerders, dat de bij de installatie vrijkomende geur voor de omwonenden een duidelijk herkenbare en hinderlijke geur is. Verzoekster bestrijdt de door verweerders en PRA getrokken conclusies. Zij wijst onder meer op de resultaten van een in haar opdracht door Witteveen & Bos raadgevende ingenieurs uitgevoerde snuffelploegmeting, waaruit volgens verzoekster blijkt dat de door de installatie veroorzaakte geur - volgens de door Witteveen & Bos gehanteerde definitie - minder dan twee uur per jaar als "enigszins onaangenaam tot onaangenaam" en als "nauwelijks hinderlijk" zal worden ervaren.

De Voorzitter constateert dat uit de talrijke door partijen in het geding gebrachte rapporten en stukken uiteenlopende conclusies (kunnen) worden getrokken wat betreft de mate van hinderlijkheid van de geur die wordt veroorzaakt door de installatie in kwestie, en door asfaltmenginstallaties in het algemeen. De huidige procedure leent zich niet voor een gedetailleerde beoordeling hiervan. Op basis van de stukken en het verhandelde ter zitting acht de Voorzitter het evenwel aannemelijk dat het in werking zijn van de

installatie in ieder geval enige toename van geurhinder in de wijk Zuilen zal veroorzaken, terwijl niet zonder meer aannemelijk is dat deze toename gegeven de bestaande geurhinder op de in de beoordeling betrokken meetpunten te verwaarlozen is. Voorzover verzoekster wijst op de mogelijkheid om aanvullende geur beperkende voorzieningen te treffen, overweegt de Voorzitter dat hij onvoldoende grond ziet te twijfelen aan de juistheid van het standpunt van verweerders, dat binnen het kader van de aanvraag passende, effectieve aanvullende geur beperkende maatregelen niet kunnen worden voorgeschreven.

Het voorgaande in aanmerking genomen, staat niet op voorhand vast dat de Afdeling in het geding in de bodemprocedure zal oordelen dat verweerders zich niet in redelijkheid op het standpunt hebben kunnen stellen dat, gezien de al bestaande geurbelasting van de wijk Zuilen, het belang van de bescherming van het milieu zich ertegen verzet dat een nieuwe bron van geurhinder wordt toegelaten. Naar het oordeel van de Voorzitter wegen de belangen van verzoekster bij het zo spoedig mogelijk kunnen exploiteren van de installatie niet dermate zwaar, dat onverwijlde spoed vereist dat in afwachting van de behandeling van het geding in de bodemprocedure de door verzoekster gewenste voorlopige voorziening wordt getroffen.

2.7. Gelet hierop ziet de Voorzitter aanleiding het verzoek om het treffen van een voorlopige voorziening af te wijzen.

3. Beslissing

De Voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State:
wijst het verzoek af.

Raad van State 199900705/2. Datum uitspraak: 25 mei 2000

Uitspraak in het geding tussen:

en anderen te Wouterswoude, appellanten,

en

burgemeester en wethouders van , verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 3 mei 1999, kenmerk VROM-mil/31 MV/98, hebben verweerders krachtens de Wet milieubeheer aan H.J.J. te Wierik een vergunning verleend voor het oprichten en in werking hebben van een composteerinrichting op het te Wouterswoude, kadastraal bekend gemeente Akkerwoude, Dit aangehechte besluit is op 5 mei 1999 ter inzage gelegd.

Tegen dit besluit hebben appellanten bij brief van 15 juni 1999, bij de Raad van State ingekomen op 15 juni 1999, beroep ingesteld. Deze brief is aangehecht.

2. Overwegingen

2.3. Artikel 8.10, eerste lid, van de Wet milieubeheer bepaalt dat de vergunning slechts in het belang van de bescherming van het milieu kan worden geweigerd. Ingevolge artikel 8.1 1, tweede lid, van de Wet milieubeheer kan een vergunning in het belang van de bescherming van het milieu onder beperkingen worden verleend. Ingevolge het derde lid van dit artikel moeten aan een vergunning de voorschriften worden verbonden, die nodig zijn ter bescherming van het milieu. Voorzover door het verbinden van voorschriften aan de vergunning de nadelige gevolgen die de inrichting voor het milieu kan veroorzaken, niet kunnen worden voorkomen, moeten aan de vergunning de voorschriften worden verbonden, die de grootst mogelijke bescherming bieden tegen die gevolgen, tenzij dat redelijkerwijs niet kan worden gevergd.

Uit dit samenstel van bepalingen volgt dat de vergunning moet worden geweigerd, indien de nadelige gevolgen die de inrichting voor het milieu kan veroorzaken door het stellen van voorschriften en beperkingen niet kunnen worden voorkomen dan wel niet voldoende kunnen worden beperkt.

Bij de toepassing van de artikelen 8.10 en 8.11 van de Wet milieubeheer komt verweerders een zekere beoordelingsvrijheid toe, die haar begrenzing onder meer vindt in hetgeen uit de meest recente algemeen aanvaarde milieutechnische inzichten voortvloeit.

2.4. Appellanten stellen geurhinder te vrezen. In dit verband betogen zij in de eerste plaats dat niet zeker is dat de opgelegde geurgrenswaarde naleefbaar is, aangezien onduidelijk is waarom de nadere berekening van 14 september 1998, met het resultaat dat binnen de geurgrenswaarde-contour geen woningen liggen, representatief is voor de vergunde bedrijfsvoering, nu de geurgrenswaarde-contour bij een eerdere berekening veel ruimer was en tevens woningen omvatte. In de tweede plaats betogen zij dat bij het bestreden besluit ten onrechte geen aandacht is besteed aan de **cumulatie van geur**. Voorts betogen appellanten dat bij het bestreden besluit had moeten worden bepaald dat in de inrichting aanvullende maatregelen ter beperking van geurhinder moeten worden getroffen.

2.4.1. Verweerders hebben voor de beoordeling van de geurbelasting vanwege de aangevraagde inrichting de brief van 30 juni 1995, kenmerk LE/LV/AdS95. 1 6B, van de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer als uitgangspunt genomen. In deze brief is als algemeen uitgangspunt geformuleerd dat (nieuwe) geurhinder zo veel mogelijk moet worden voorkomen. Als er geurhinder is, dienen maatregelen te worden getroffen die stroken met het zogenoemde ALARA-beginsel, dat is neergelegd in artikel 8.11, derde lid, van de Wet milieubeheer. De mate van hinder die nog acceptabel is moet volgens de brief van 30 juni 1995 worden vastgesteld door het bevoegde bestuursorgaan. De Afdeling acht het hanteren van deze uitgangspunten niet in strijd met het recht.

Verweerders hebben de mate van hinder die vanwege de aangevraagde inrichting is te verwachten bepaald aan de hand van hedonisch onderzoek, waarvan de resultaten zijn vermeld in het rapport van "Project Research Amsterdam B.V." van juni 1998, kenmerk TEWI98b14. Voorts hebben verweerders, bij afwezigheid van een geurrichtlijn voor mestcomposteerinrichtingen, de normen in aanmerking genomen die zijn neergelegd in de bijzondere regeling voor GFT-composteerbedrijven van de Nederlandse Emissie Richtlijnen. Volgens deze regeling mag de geurimmissieconcentratie van nieuwe composteerinrichtingen ter plaatse van de dichtstbijzijnde woonbebouwing of van andere geurgevoelige objecten niet meer bedragen dan 3 ge/m³ als 98 percentiel en geldt een tussengebied van 1-3 ge/m³ als 98 percentiel. Gelet op de aanvraag en de vorengenoemde normen hebben verweerders in voorschrift 8.1 van de bij het bestreden besluit verleende vergunning onder meer bepaald dat, vanwege de inrichting, bij woonbebouwing de waarde van 3 ge/m³ als 98 percentiel niet mag worden overschreden.

Gelet op de stukken van het geding is de Afdeling van oordeel dat verweerders zich in redelijkheid op het standpunt hebben kunnen stellen dat deze geurgrenswaarde toereikend is ter bescherming van het milieu. Het beroep is in zoverre ongegrond.

2.4.2. Verweerders stellen zich op het standpunt dat de in voorschrift 8.1 van de vergunning bepaalde geurgrenswaarde naleefbaar is. Daarbij wijzen zij op de berekening die is gemaakt in het rapport van 14 september 1998, kenmerk TEWI98D. Verweerders betogen dat het efficiënter verlopen van het proces van de zogenoemde bio-bedden tot gevolg heeft dat de geuremissie vermindert. Daarbij wijzen zij op de resultaten die met een dergelijke bedrijfsvoering zijn behaald in een vergelijkbaar composteringsbedrijf in Raalte.

Gelet op de stukken van het geding en het verhandelde ter zitting acht de Afdeling het niet onaannemelijk dat de in voorschrift 8.1 van de vergunning bepaalde geurgrenswaarde naleefbaar is. Verweerders hebben zich dan ook terecht op het standpunt gesteld dat in dit verband aanvullende maatregelen dan wel voorzieningen niet zijn vereist. Deze beroepsgrond treft geen doel.

2.4.3. Inzake de cumulatie van geur stellen verweerders voorop dat er geen methode voorhanden is om dit aspect te beoordelen. Verweerders hebben voorts de geurbronnen in de omgeving van de inrichting in aanmerking genomen. Daarbij hebben zij geconstateerd dat de geur van deze bronnen zowel onderling als ten opzichte van de geur die vanwege de onderhavige inrichting is te verwachten, zeer verschillend is en dat de geur vanwege het groencomposteerbedrijf bepalend is voor de geurbeleving in de omgeving van de inrichting. Gelet op deze dominante geurbron hebben verweerders overwogen dat de geuremissie vanwege de onderhavige activiteiten een gering effect zal hebben op de geurhinder die in de omgeving van de inrichting reeds wordt ondervonden.

De Afdeling acht het standpunt van verweerders, dat er geen algemeen aanvaarde methode voorhanden is om de cumulatie van geur te beoordelen, juist. De Afdeling is voorts van oordeel dat verweerders voor de

beoordeling van dit aspect de ingevolge artikel 3:2 van de Algemene wet bestuursrecht vereiste zorgvuldigheid in acht hebben genomen. De Afdeling is van oordeel dat verweerders zich in redelijkheid op het standpunt hebben kunnen stellen dat de cumulatie van geur in het onderhavige geval geen aanleiding geeft de aangevraagde activiteiten te weigeren dan wel te beperken. Deze beroepsgrond treft geen doel.

2.6. Het beroep is ongegrond.

3. Beslissing

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State

Recht doende in naam der Koningin:

verklaart het beroep ongegrond.

Vraagstelling: kan bij cumulatie een strengere norm worden opgelegd.

Zie ook E03.98.0787

Raad van State, E03.98.0788, Datum uitspraak: 28 december 1999

Uitspraak in het geding tussen:

de coöperatieve vereniging "....." te Utrecht,
appellante,

en

burgemeester en wethouders van Utrecht
verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 22 april 1998, kenmerk DSO 9802162/Wm 3847, hebben verweerders met toepassing van artikel 8.23 van de Wet milieubeheer vier nieuwe voorschriften verbonden aan de bij besluit van 8 februari 1980 krachtens de Hinderwet aan verleende vergunning voor een veevoederfabriek op het perceel te Utrecht. Dit aan deze uitspraak gehechte besluit is op 22 april 1998 ter inzage gelegd. Tegen dit besluit heeft appellante bij brief van 2 juni 1998, bij de Raad van State ingekomen op 4 juni 1998, beroep ingesteld.

2. Overwegingen

2.1. De inrichting waarop het bestreden besluit betrekking heeft, betreft ~ _ een mengvoederfabriek die, tezamen met onder meer een andere mengvoederfabriek, is gelegen op het bedrijventerrein Lage Weide te Utrecht. Bij

besluit van 8 februari 1980 hebben verweerders aan de kennelijke rechtsvoorgangster van appellante, ten behoeve van deze inrichting een revisievergunning krachtens de Hinderwet verleend. Deze vergunning is meerdere malen gewijzigd.

2.2. Ingevolge artikel 8.23, eerste lid, van de Wet milieubeheer kan het bevoegd gezag beperkingen waaronder een vergunning is verleend en voorschriften die daaraan zijn verbonden, wijzigen, aanvullen of intrekken, dan wel alsnog beperkingen aanbrengen of voorschriften aan een vergunning verbinden in het belang van de bescherming van het milieu. De voorschriften die met toepassing van artikel 8.23 van de Wet milieubeheer aan een vergunning worden verbonden, moeten ingevolge het derde lid van dat artikel, in samenhang met artikel 8.11, derde lid, van de wet, nodig zijn ter bescherming van het milieu. Voorzover door het verbinden van voorschriften aan de vergunning de nadelige gevolgen, die de inrichting voor het milieu kan veroorzaken, niet kunnen worden voorkomen, moeten de voorschriften die aan de vergunning worden verbonden de grootst mogelijke bescherming bieden tegen die gevolgen, tenzij dat redelijkerwijs niet kan worden gevergd.

2.2.1. Artikel 8.10, eerste lid, van de Wet milieubeheer bepaalt, dat de vergunning slechts in het belang van de bescherming van het milieu kan worden geweigerd. Ingevolge artikel 8.1 1, tweede lid, van de Wet milieubeheer kan een vergunning in het belang van de bescherming van het milieu onder beperkingen worden verleend. Ingevolge het derde lid van dit artikel moeten aan een vergunning de voorschriften worden verbonden, die nodig zijn ter bescherming van het milieu. Voorzover door het verbinden van voorschriften aan de vergunning de nadelige gevolgen die de inrichting voor het milieu kan veroorzaken, niet kunnen worden voorkomen, moeten aan de vergunning de voorschriften worden verbonden, die de grootst mogelijke bescherming bieden tegen die gevolgen, tenzij dat redelijkerwijs niet kan worden gevergd. Uit dit samenstel van bepalingen volgt dat de vergunning moet worden geweigerd, indien de nadelige gevolgen die de inrichting voor het milieu kan veroorzaken door het stellen van voorschriften en beperkingen niet kunnen worden voorkomen dan wel niet voldoende kunnen worden beperkt.

Bij de toepassing van de artikelen 8.10 en 8.1 1 van de Wet milieubeheer komt verweerders een zekere beoordelingsvrijheid toe, die haar begrenzing onder meer vindt in hetgeen uit de meest recente algemeen aanvaarde milieutechnische inzichten voortvloeit

2.3. Bij besluit van 22 april 1998 hebben verweerders aan de vergunning krachtens de Hinderwet van 8 februari 1980 de volgende voorschriften verbonden:

Voorschrift S1:

Ter plaatse van de aaneengesloten woonbebouwing bedraagt de richtwaarde voor de geurbelasting 1,4 ge/m³ bij 99 percentiel.

Voorschrift S2:

Binnen 2 maanden na het van kracht worden van dit besluit dient een onderzoek te zijn uitgevoerd naar de emissie van geur overeenkomstig de voorschriften in het document Meten en rekenen Geur; Publicatiereeks lucht nr. 115 ministerie VROM dec. 1 994.

Voorschrift S3:

De rapportage van het in voorschrift S2 genoemde onderzoek dient ten minste het volgende te bevatten.

1. De totale geuremissie van de inrichting onder procesomstandigheden die representatief zijn met betrekking tot het verspreiden van geur.
2. Een verspreidingsberekening volgens het zogenaamde herziene Nationale Model.
3. Het in een overzicht weergegeven van een zone waarbinnen zich een hogere blootstellingswaarde kan voordoen dan de richtwaarde zoals genoemd in voorschrift S1.
4. E,n of meerdere voorstellen voor te nemen maatregelen en/of te treffen voorzieningen die na uitvoering kunnen leiden tot het bereiken van de richtwaarde bij aaneengesloten woonbebouwing zoals beschreven in voorschrift S1.

Voorschrift S4: |

Wanneer er naar ons oordeel een reëel vermoeden bestaat dat er geurhindei vanwege de inrichting optreedt als gevolg van aanhoudende klachten, wijziging van de bedrijfsvoering etc. dient opnieuw een onderzoek conform voorschrift S2 te worden uitgevoerd.

2.4. Appellante heeft er in de eerste plaats bezwaar tegen dat verweerders een vertrouwelijk rapport, dat zij niet mocht inzien, aan hun besluit ten grondslag hebben gelegd. Verder is appellante van mening dat verweerders, alvorens hun besluit te nemen, een onafhankelijk deskundig onderzoek naar de geurbelasting vanwege haar inrichting hadden moeten instellen. Appellante stelt voorts dat verweerders de voorwaarden welke de Bijzondere

Regeling Mengvoederfabrieken, opgenomen in de Nederlandse emissie Richtlijnen, kent om af te wijken van de daarin opgenomen norm van 2 ge/m³, niet in acht hebben genomen, terwijl de regeling niet de mogelijkheid kent vanwege cumulatie van de regeling af te wijken.

2.5. Verweerders baseren hun besluit op het feit dat bij hen vanaf juli 1997 meer dan tweehonderd klachten zijn binnengekomen van omwonenden van het bedrijventerrein Lage Weide. Uit ambtelijk onderzoek is naar het oordeel van verweerders komen vast te staan dat deze klachten veroorzaakt worden door de beide op het bedrijventerrein gelegen mengvoederfabrieken. Na verwerking van de overgelegde gegevens in het programma "geurnorm 2.0" is verweerders gebleken dat de beide bedrijven voldoen aan de geurnorm van 2 ne/m³ als 98 percentiel uit de Bijzondere Regeling Mengvoederfabrieken, opgenomen in de Nederlandse emissie Richtlijnen. Dit heeft voor verweerders aanleiding gevormd om de geurvoorschriften te wijzigen waartoe de Bijzondere Regeling Mengvoederfabrieken - blijkens de toelichting - de mogelijkheid biedt. Verweerders hebben gekozen voor de strengere waarde van 1,4 ge/m³ bij 99 percentiel. Verweerders baseren deze norm op de Samenvatting Telefonisch Leefsituatie Onderzoek Mengvoeder Industrie van Oliemans Punter & Partners B.V. van april 1993, projectnummer 59-27, dat mede ten grondslag heeft gelegen aan de Bijzondere Regeling Mengvoederfabrieken. Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat bij een blootstellingsconcentratie van meer dan 1,4 ge/m³ meer dan 12 % van de omwonenden van een mengvoederbedrijf soms of vaak geur als hinderlijk waarneemt. Het streven van het algemene stankbeleid is dat een percentage gehinderden van 12% het maximum zou moeten zijn, waaraan omwonenden mogen worden blootgesteld. In verband met de cumulatie van geurbelasting afkomstig van de onderhavige inrichting en de andere mengvoederfabriek hebben verweerders gekozen voor een percentielwaarde van 99 in plaats van 98. De voorschriften S2 en S3 zijn volgens verweerders noodzakelijk om de exacte omvang van de geurbelasting vast te stellen en om een beeld te krijgen van de maatregelen en voorzieningen die nodig zijn om de norm van 1,4 ge/m³ als 99 percentiel te kunnen realiseren.

2.6 De Afdeling overweegt met betrekking tot voorschrift S1 dat verweerders weliswaar verwijzen naar de uitkomst van het even genoemde onderzoeksrapport en het algemene stankbeleid als basis voor de nieuwe geurnorm van 1,4 ge/m³, doch dat verweerders verzuimd hebben duidelijk te maken waarom naar hun mening deze norm met betrekking tot deze inrichting noodzakelijk is om geuroverlast te voorkomen. Verweerders hebben ter zake geen onderzoek ingesteld. Verweerders hebben ter zitting erkend dat de geuroverlast mogelijk mede door andere bedrijven, gelegen in de omgeving van de inrichting, kan zijn veroorzaakt. Verder hebben verweerders voor de verhoging van de percentielwaarde van 98 naar 99 aangevoerd dat hiermee cumulatie van hinder, veroorzaakt door de beide mengvoederfabrieken wordt ondervangen. Verweerders hebben evenwel niet onderzocht in welke mate de onderhavige inrichting, naast de andere mengvoederfabriek, bijdraagt aan de geurbelasting, afkomstig van beide bedrijven. Voorts hebben verweerders in dit verband niet bij hun beoordeling betrokken in hoeverre, bijvoorbeeld wanneer de bedrijven niet dezelfde producten vervaardigen, de geurbeleving van omwonenden uiteen kan lopen. Het bestreden besluit is dan ook voor wat voorschrift S1 betreft niet zorgvuldig voorbereid en derhalve in strijd met artikel 3:2 van de Algemene wet bestuursrecht.

Voorts had het onderzoeksrapport waarop verweerders zich onder meer hebben gebaseerd, e~ karakter waardoor appellante er geen kennis van kon nemen. De Afdeling is van oordeel dat het bestreden besluit voor wat voorschrift S1 betreft om die reden evenmin een kenbare motivering bevat en dus is genomen in strijd met artikel 3:47 van de Algemene wet bestuursrecht. Het beroep is op dit punt gegrond.

2.7 Ter zake van de in de voorschriften S2 en S3 neergelegde onderzoeksverplichtingen, en het daarmee nauw verbonden voorschrift S4, stelt de Afdeling op grond van de stukken en het verhandelde ter zitting vast dat bij het tot stand komen van de Bijzondere Regeling Mengvoederfabrieken onder meer de afspraak is gemaakt dat wanneer sprake is van onaanvaardbare geurhinder het bevoegd gezag daarnaar onderzoek zal instellen. De Afdeling merkt op dat verweerders inmiddels zelf opdracht hebben gegeven tot het instellen van een geuronderzoek bij onder meer de in geding zijnde inrichting.

Verweerders hebben mitsdien gehandeld in strijd met de door hen zelf gehanteerde uitgangspunten door de genoemde onderzoeksverplichtingen aan vergunninghoudster op te leggen.

Het bestreden besluit kan in zoverre niet worden gedragen door de daaraan ten grondslag gelegde motivering en is derhalve genomen in strijd met artikel 3:46 van de Algemene wet bestuursrecht. Ook op dit punt is het beroep gegrond.

2.8 Het beroep van appellante is gegrond en het bestreden besluit komt in zijn geheel voor vernietiging in aanmerking. Onder deze omstandigheden ziet de Afdeling geen aanleiding op de overige bezwaren van appellante tegen het bestreden besluit in te gaan.

2.9 Verweerders dienen op na te melden wijze in de proceskosten te worden veroordeeld.

3. Beslissing

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State

Recht doende in naam der Koningin:

- I. verklaart het beroep gegrond;
- II. vernietigt het besluit van burgemeester en wethouders van Utrecht van 22 april 1998, kenmerk DSO 9802162/Wm 3847;

2.2 Vergunningverlening - voorschriften

2.2.1 Doel- of middelvoorschriften

Vraagstelling: wat zijn de consequenties bij het opleggen van doel- of middelvoorschriften.

Doelvoorschrift opnemen duidelijker i.d.g. 3 ge/98 bij verspreide woningen duidelijker
→ opnemen.

Raad van State, F03.99.0224, Datum uitspraak: 4 jan. 2000

Uitspraak van de Voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State op de verzoeken om toepassing van artikel 8:81 van de Algemene wet bestuursrecht in het geding tussen onder meer:

..... te Rossum, verzoekers,

en

burgemeester en wethouders van Rossum, thans Maasdriel,
verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 7 december 1998 hebben verweerders krachtens de Wet milieubeheer aan een revisievergunning als bedoeld in artikel 8.4, eerste lid, van deze wet verleend voor een champignonkwekerij met tunnels. Tegen dit besluit hebben onder meer verzoeker sub 1 bij brief van 6 april 1999, bij de Raad van State ingekomen op 7 april 1999, en verzoekers sub 2 en 3 bij brieven van 7 april 1999, bij de Raad van State ingekomen op 8 april 1999, beroep ingesteld. Bij brieven van gelijke data hebben verzoekers de Voorzitter verzocht om een voorlopige voorziening te treffen.

2. Overwegingen

2.1. Het oordeel van de Voorzitter heeft een voorlopig karakter en is niet bindend in de bodemprocedure.

2.2. Bij besluit van 21 augustus 1989 is een oprichtingsvergunning krachtens de Hinderwet verleend ten behoeve van de champignonkwekerij van vergunninghouder voor twaalf cellen. De thans in het geding zijnde revisievergunning is verleend in verband met de uitbreiding van het aantal cellen met tien en de uitbreiding van de inrichting met een composttunnel bedrijf.

2.4. Verzoekers stellen voorts stankoverlast te zullen ondervinden van het composttunnelbedrijf. Zij achten de aan de vergunning verbonden voorschriften niet toereikend om stankoverlast te voorkomen, nu verweerders niet een doelvoorschrift aan de vergunning hebben verbonden, doch hebben volstaan met het opnemen van middelvoorschriften.

2.4.1. Verweerders stellen zich op het standpunt dat de aan de vergunning verbonden voorschriften toereikend zijn om stankoverlast te voorkomen, den wel zo veel mogelijk te beperken. Zij baseren zich hierbij op de resultaten van het door Haskoning uitgevoerde geuronderzoek.

2.4.2. In het hiervoor bedoelde geuronderzoek is de geursituatie bij de inrichting van vergunninghouder beoordeeld aan de hand van geurnormen van 3 ge/m³ als 98-percentiel ter plaatse van verspreid gelegen woningen en van 1 ge/m³ als 98-percentiel ter plaatse van aaneengesloten bebouwing. In het onderzoeksrapport is geconcludeerd dat de kans op geurhinder in de kern van Rossum te verwaarlozen is en bij de het dichtst bij de inrichting verspreid staande woningen gering is. Verzoekers sub 1 en 2 hebben ter zitting verklaard dat dit onderzoeksrapport het enig relevante, reëel gemodelleerde beeld geeft van de geuremissie en -immissie. In het deskundigenbericht is vermeld dat bedoeld geuronderzoek aan de conservatieve kant is en dat, indien de middelvoorschriften worden nageleefd, een geurbelasting wordt bereikt van maximaal 3 ge/m³ als 98-percentiel. Ter zitting van 9 december 1999 hebben verweerders en vergunninghouder verklaard dat de geurnormen waarvan Haskoning bij zijn onderzoek is uitgegaan kunnen worden nageleefd. Noch verweerders noch vergunninghouder hebben bezwaar tegen het aan de vergunning verbinden van deze geurnormen.

2.4.3. Gelet op het vorenstaande is de Voorzitter van oordeel dat de aan de vergunning verbonden middelvoorschriften slechts toereikend zijn om de door verzoekers gevreesde geuroverlast te voorkomen den wel voldoende te beperken in combinatie met de hiervoor bedoelde geurnormen. De Voorzitter ziet derhalve aanleiding deze geurnormen bij wijze van voorlopige voorziening aan de vergunning te verbinden.

Indien mocht blijken dat de geurnormen niet worden nageleefd, zal aan verweerders om handhaving van deze normen kunnen worden verzocht op grond van de Wet milieubeheer in samenhang met de Algemene wet bestuursrecht.

3. Beslissing

De Voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State:

I. schorst bij wijze van voorlopige voorziening het besluit van burgemeester en wethouders van Rossum, thans Maasdriel, van 7 december 1998, voor zover daarbij geen geurnormen zijn vastgesteld;

II. treft de voorlopige voorziening dat aan de bij voornoemd besluit verleende vergunning het volgende voorschrift wordt toegevoegd:

voorschrift D.7; Ter voorkoming den wel beperking van stankhinder als gevolg van het in werking zijn van de inrichting mogen grenswaarden van 1 ge/m³ als 98-percentiel ter plaatse van aaneengesloten bebouwing en van 3 ge/m³ als 98-percentiel ter plaatse van verspreid gelegen woningen niet worden overschreden;

Ontoereikend middel levert vernietiging op.

Raad van State, E03.96.0596, Datum uitspraak: 31 augustus 1999

Uitspraak in het geding tussen:

de vereniging "....." en anderen, alle te Eerbeek, appellanten

en

gedeputeerde staten van Gelderland,
verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 22 februari 1996, kenmerk MW93.35874-6093034, hebben verweerders krachtens de Wet milieubeheer aan de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid "....." een revisievergunning als bedoeld in artikel 8.4, eerste lid, van deze wet verleend voor een inrichting voor het op of in de bodem brengen van bedrijfsafvalstoffen tot en met 31 december 2000, of zoveel eerder als de in de vergunning aangegeven maximale capaciteit is benut.

2. Overwegingen

2.3. Appellanten plaatsen bedenkingen bij de naleefbaarheid van de geurnorm, de maatregelen ter voorkoming van geurhinder en het uitgevoerde geuronderzoek.

2.3.1. Blijkens het verhandelde ter zitting hebben verweerders als uitgangspunt genomen dat geurhinder kan worden voorkomen, bij hantering van een geurnorm (immissienorm) van maximaal 1 ge/m³ als 98 percentiel ter plaatse van de dichtstbijzijnde aaneengesloten woonbebouwing en de camping. Verweerders hebben daartoe een aantal middelvoorschriften aan de vergunning verbonden. Voorts dienen ingevolge voorschrift 7.2.9 maatregelen te worden getroffen om het ontstaan van geurhinder zo veel mogelijk te voorkomen.

Nu de beoogde geurnorm niet is opgenomen in de voorschriften afgezien van het hierna te behandelen voorschrift 5.1.1 -, dienen de middelvoorschriften toereikend te zijn om aan deze norm te voldoen. Mede op grond van het deskundigenbericht is aannemelijk geworden dat met de voorgeschreven maatregelen niet aan deze norm wordt voldaan. Het besluit is in zoverre strijd met artikel 8.11, derde lid, van de Wet milieubeheer.

Als emissienorm voor de geur afkomstig van het zuiveringsslib hebben verweerders in voorschrift 5.1.1 opgenomen dat maximaal 288 x 105 ge/uur gedurende maximaal 2 uur per dag is toegestaan. Ten aanzien van deze norm is mede op grond van het deskundigenbericht aannemelijk geworden dat door inachtneming van de voorschriften niet aan de gestelde emissieduur wordt voldaan. In zoverre is er sprake van een impliciete weigering van de vergunning, hetgeen in strijd is met het stelsel van de Wet milieubeheer. De beroepsgrond met betrekking tot het onderdeel geur slaagt derhalve.

3. Beslissing

Het beroep is gegrond voorzover het zich richt tegen de geurvoorschriften. Het bestreden besluit dient te worden vernietigd voorzover het de voorschriften 5.1.1 en 7.2.9 betreft.

2.2.2 Formulering van de voorschriften

Vraagstelling: hoe duidelijk moeten voorschriften geredigeerd zijn.

Casus: zie 2.1.1 Zoeterwoude.

Uit de aan de vergunning verbonden voorschriften 8.7 tot en met 8.9, op grond waarvan vergunninghoudster maatregelen moet nemen als - onacceptabele - geurhinder optreedt, blijkt echter niet wanneer naar het oordeel van verweerders sprake is van onacceptabele - geurhinder. Deze voorschriften zijn dermate onbepaald dat geoordeeld moet worden dat het bestreden besluit in zoverre in strijd is met het beginsel van rechtszekerheid.

Beslissing

vernietigt het besluit van gedeputeerde staten van Zuid-Holland van 8 oktober 1996, kenmerk DWM/120456, voor zover het betreft de aan de vergunning verbonden voorschriften 8.7 tot en met 8.9.....,

draagt gedeputeerde staten van Zuid-Holland op met inachtneming van deze uitspraak een nieuw besluit te nemen voor zover het besluit van 8 oktober 1996 is vernietigd en dit op de wettelijk voorgeschreven wijze bekend te maken;

Raad van State, E03.97.0433, Datum uitspraak: 6 januari 2000

Uitspraak in het geding tussen:

.....appellanten,

en

burgemeester en wethouders van Doetinchem,
verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 11 maart 1997, kenmerk 94.12190, hebben verweerders krachtens de Wet milieubeheer aan appellante sub 2 een revisievergunning als bedoeld in artikel 8.4, eerste lid, van deze wet verleend voor een varkensslachterij.

Tegen dit besluit hebben appellant sub 1 bij brief van 2 april 1997, bij de Raad van State ingekomen op 3 april 1997, appellante sub 2 bij brief van 2 april 1997, bij de Raad van State ingekomen op 23 april 1997, en appellanten sub 3 bij telefaxbericht van 23 april 1997, bij de Raad van State ingekomen op 24 april 1997, beroep ingesteld. Appellante sub 2 heeft haar beroep aangevuld bij brief van 1 mei 1997. Appellanten sub 3 hebben hun beroep aangevuld bij brief van 17 juli 1997.

2. Overwegingen

2.1. Appellant sub 1 en appellanten sub 3 vrezen onder meer geurhinder van de onderhavige inrichting. Appellante sub 2 heeft bezwaren tegen de aan het bestreden besluit verbonden geurvoorschriften L.1.1, L.1.2 en L.1.3. Appellante sub 2 heeft betoogd dat in voorschrift L.1.1 ten onrechte is voorgeschreven dat standaardmaatregelen moeten worden getroffen. Verweerders hebben volgens appellante sub 2 onvoldoende onderzocht of omwonenden daadwerkelijk stankhinder ondervinden. Daarnaast meent appellante sub 2 dat het voldoen aan de stand der techniek in de bestrijding van geurhinder zoals voorgeschreven in voorschrift L.1.1 zich niet verdraagt met het ALARA-beginsel. Appellante sub 2 heeft voorts aangevoerd dat het uitvoeren van een voortgangscontrole zoals is voorgeschreven in voorschrift L.1.3 niet van haar verlangd kan worden aangezien toezicht op de naleving van de vergunning een teak van het bevoegd gezag is. Ook is zij van mening dat een jaarlijkse voortgangsrapportage niet gebaseerd kan zijn op een bedrijfstakstudie, zoals nu in dit voorschrift het geval is.

2.1.2. Bij de beoordeling van de onderhavige aanvraag hebben verweerders de uitgangspunten zoals verwoord in de brief van 30 juni 1995 van de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer aan de provincie- en gemeentebesturen, gehanteerd. In deze brief is als algemeen uitgangspunt geformuleerd dat (nieuwe) geurhinder zoveel mogelijk moet worden voorkomen. Als er wel geurhinder is, dienen maatregelen te

worden getroffen die stroken met het ALARA-beginsel, dat is neergelegd in artikel 8.11, derde lid, van de Wet milieubeheer. De mate van hinder die nog acceptabel is moet volgens de brief van 30 juni 1995 worden vastgesteld door het bevoegd bestuursorgaan.

Naar het oordeel van de Afdeling is het niet in strijd met het recht dat verweerders hun beoordelingsvrijheid hebben ingevuld door de genoemde uitgangspunten te hanteren.

2.1.3. Voorts hebben verweerders bij de beoordeling van de aanvraag het rapport "Geur van de Nederlandse Vleesindustrie" van oktober 1994, rapportnummer pvf493a3, gehanteerd, waarin de resultaten van de landelijke bedrijfstakstudie zijn neergelegd. Op basis van dit rapport is in januari 1996 een bijzondere regeling voor de vleesindustrie opgenomen in de Nederlandse Emissie Richtlijnen (verder te noemen: de NeR), die door verweerders bij de beoordeling van de aanvraag als uitgangspunt genomen is. In deze regeling in de NeR is bepaald dat de geurconcentratie van 3 ge/m³ als 98 percentiel ter plaatse van te beschermen objecten niet overschreden mag worden. Indien geurmaatregelen getroffen worden moet in ieder geval aan die waarde voldaan worden. Indien de geurconcentratie ligt tussen 1,1 en 3 ge/m³ als 98 percentiel dient het bevoegd gezag af te wegen of verdere maatregelen ter verdere reductie noodzakelijk zijn. Beneden een berekende geurconcentratie van 1,1 ge/m³ als 98 percentiel zijn maatregelen niet noodzakelijk.

De Afdeling ziet evenmin aanleiding voor het oordeel dat het hanteren van de bedrijfstakstudie en de bijzondere regeling uit de NeR ter invulling van de uitgangspunten, zoals vermeld in de vorengenoemde brief van 30 juni 1995 en van het in artikel 8.1 1, derde lid, van de Wet milieubeheer geformuleerde ALARA-beginsel, op zichzelf in strijd met het recht zou zijn.

2.1.4. Verweerders hebben betoogd dat de geurconcentratie veroorzaakt door de varkensslachterij ter plaatse van woningen meer dan 3 ge/m³ als 98 percentiel bedraagt, met het gevolg dat omwonenden geurhinder ondervinden. Daarom zijn zij van mening dat ten minste de standaardmaatregelen uit de bijzondere regeling uit de NeR getroffen dienen te worden. Ter voorkoming van geurhinder hebben zij de voorschriften L.1.1, L.1.2 en L.1.3 aan de vergunning verbonden. Voorschrift L.1.1 luidt: "De standaardmaatregelen ter bestrijding van geurhinder in de vleesindustrie zijn opgenomen in de "Richtlijn ter bestrijding van stankoverlast in de vleesindustrie", welke als bijzondere richtlijn in de NeR is opgenomen. Vergunninghouder dient deze richtlijn in acht te nemen; uiterlijk 4 maanden na het van kracht worden van deze beschikking, moet de vergunninghouder een voorstel ter goedkeuring voorleggen aan het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Doetinchem, over de wijze waarop binnen de inrichting reeds voldaan wordt aan de stand der techniek in de bestrijding van geurhinder en de termijn waarop aanvullende maatregelen worden getroffen".

Op grond van voorschrift L.1.2 zal het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Doetinchem, indien, ondanks de in voorschrift L. 1.1 voorgestelde maatregelen, door hem wordt vastgesteld dat er sprake is van een niet-acceptabel hinderniveau, een nadere eis opleggen en onderzoek verlangen naar verdergaande maatregelen.

Ingevolge voorschrift L.1.3 moet vergunninghoudster elk jaar voor 1 mei een voortgangsrapportage opstellen ten aanzien van de geuremissie en deze ter goedkeuring sturen aan het college van burgemeester en wethouders van Doetinchem. In de voortgangsrapportage moet worden aangegeven:

- de doelstellingen ten aanzien van de emissie van geur conform de bedrijfstakstudie;
- een beschrijving van de ontwikkelingen binnen de bedrijfstak op het gebied van de beperking van de emissie van geur;
- de ondernomen acties en de te ondernemen acties teneinde de doelstellingen genoemd in de bedrijfstakstudie te behalen (inclusief getroffen en te treffen maatregelen).

2.1.5. De Afdeling overweegt dat verweerders geen onderzoek hebben verricht naar de mate van geuroverlast en in hoeverre en door middel van welke maatregelen de geurconcentratie ter plaatse van te beschermen objecten teruggedrongen kan worden. Ingevolge voorschrift L.1.1 moet vergunninghoudster maatregelen treffen en aanvullende maatregelen overwegen maar niet staat vast wat de daarbij te hanteren geurconcentratienorm is. Voorts bevat de bijzondere regeling uit de NeR waarnaar is verwezen, een aantal alternatieven waaruit het bevoegd gezag kan kiezen. De Afdeling acht hierom een algemene verwijzing naar deze bijzondere regeling, zoals vervat in voorschrift L. 1 .1, in strijd met het rechtszekerheidsbeginsel. Derhalve is het beroep van appellanten in zoverre gegrond en komt het bestreden besluit voor vernietiging in aanmerking voorzover aan de daarbij verleende vergunning voorschrift L.1.1 is verbonden.

2.1.6. Ten aanzien van voorschrift L.1.2 overweegt de Afdeling dat het in dit voorschrift gehanteerde begrip "niet acceptabel hinderniveau" niet is gedefinieerd. Dit voorschrift verdraagt zich naar het oordeel van de Afdeling daarom niet met het algemene beginsel der rechtszekerheid, dat eist dat de verplichtingen die voortkomen uit een

voorschrift, verbonden aan een vergunning, duidelijk en slechts voor één uitleg vatbaar zijn. Daar komt bij dat het voorschrift zich niet richt tot de vergunninghoudster en uit dien hoofde in strijd is met stelsel van de Wet milieubeheer. Derhalve is het beroep van appellante 2 in zoverre gegrond en komt het bestreden besluit voor vernietiging in aanmerking voorzover aan de daarbij verleende vergunning voorschrift L.1.2 is verbonden.

2.1.7. Ten aanzien van voorschrift L.1.3 overweegt de Afdeling dat artikel 8.13, eerste lid, van de Wet milieubeheer verweerders niet de ruimte biedt om vergunninghoudster te verplichten de doelstellingen ten aanzien van de geuremissie conform de bedrijfstakstudie en een beschrijving van de ontwikkelingen op het gebied van geuremissie binnen de bedrijfstak, te melden aan het bevoegd gezag. Artikel 8.13, eerste lid, van de Wet milieubeheer heeft, blijkens de tekst en de strekking daarvan, betrekking op meet- en onderzoeksgegevens ten aanzien van activiteiten die in de inrichting zelf plaatsvinden en kan niet worden gebruikt om een vergunninghouder te verplichten het bevoegd gezag te informeren over ontwikkelingen die zich binnen een bepaalde bedrijfstak voordoen. Gelet hierop is voorschrift L.1.3 naar het oordeel van de Afdeling in strijd met artikel 8.13, eerste lid, van de Wet milieubeheer. Derhalve is het beroep van appellante sub 2 in zoverre gegrond en komt het bestreden besluit voor vernietiging in aanmerking voorzover aan de daarbij verleende vergunning voorschrift L.1.3 is verbonden.

2.6. Verweerders dienen op na te melden wijze in de proceskosten van appellante sub 2 te worden veroordeeld. In beginsel dienen verweerders ook in de proceskosten van appellanten sub 1 en 3 te worden veroordeeld, doch niet is gebleken van kosten die daarvoor in aanmerking komen.

3. Beslissing

Gezien het voorgaande is het beroep van appellante sub 2 gegrond en zijn de beroepen van appellanten sub 1 en 3 gedeeltelijk gegrond. Het bestreden besluit dient te worden vernietigd voorzover het de voorschriften L. 1.1, L. 1.2 en L. 1.3 betreft.

Locatie mobiele stankbronnen vastleggen

Raad van State, E03.97.0234, Datum uitspraak: 12 november 1999

Uitspraak in het geding tussen:

..... te Deventer, appellanten,

en

burgemeester en wethouders van Deventer, verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 14 januari 1997, kenmerk RMW nr. 95.13098, hebben verweerders krachtens de Wet milieubeheer aan de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid "....." een revisievergunning als bedoeld in artikel 8.4, eerste lid, van deze wet verleend voor een. Spoorwegemplacement. Tegen dit besluit hebben appellanten bij brief van 19 februari 1997, bij de Raad van State ingekomen op 20 februari 1997, beroep ingesteld. De gronden zijn aangevuld bij brief van 11 april 1997.

2. Overwegingen

Bij de toepassing van de artikelen 8.10 en 8.11 van de Wet milieubeheer komt verweerders een zekere beoordelingsvrijheid toe, die haar begrenzing onder meer vindt in hetgeen uit de meest recente algemeen aanvaarde milieutechnische inzichten voortvloeit.

Appellanten voeren bezwaren aan met betrekking tot geluid- en stankhinder. Zij betogen dat verweerders bij het bestreden besluit ten onrechte geen rekening hebben gehouden met de weerkaatsing van geluid vanwege de inrichting door gebouwen die binnenkort zullen worden gebouwd en dat de maximale geluidsniveau's onaanvaardbaar hoog zijn. Appellanten menen dat het bestreden besluit ten onrechte geen betrekking heeft op de toekomstige problematiek inzake de overslag van containers. Zij stellen voorts dat een geurrapport niet had mogen ontbreken en dat verweerders de aangevraagde vergunning vanwege de geuroverlast van de VAM-wagons hadden moeten weigeren. Appellanten voeren tevens aan dat verweerders ten onrechte een tijdelijke overschrijding van het groepsrisico toestaan.

2.4.1. Voor de beoordeling van de onderhavige aanvraag op het geuraspect hebben verweerders de brief van de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer aan de provincie- en gemeentebesturen van 30 juni 1995 als uitgangspunt gehanteerd. In deze brief is als algemeen uitgangspunt geformuleerd dat (nieuwe) geurhinder zo veel mogelijk moet worden voorkomen. Als er wel geurhinder is, dienen maatregelen te worden getroffen die stroken met het ALARA-beginsel, dat is neergelegd in artikel 8.11, derde lid, van de Wet milieubeheer. De mate van hinder die nog acceptabel is moet volgens de brief van 30 juni 1995 worden vastgesteld door het bevoegd bestuursorgaan. De voorheen in het geurbeleid gehanteerde geurconcentratie van 10 g.e. als 98-percentiel moet volgens de Minister niet meer de status hebben van bovengrens, maar moet voor bestaande inrichtingen dienen als rekenwaarde voor de beoordeling van de verschillende scenario's voor het bepalen van het maatregelenpakket op basis van het ALARA-beginsel. De Afdeling acht het niet in strijd met het recht dat verweerders hun beoordelingsvrijheid hebben ingevuld door de evengenoemde uitgangspunten te hanteren.

Ter voorkoming dan wel beperking van geurhinder hebben verweerders voorschriften aan de onderhavige vergunning verbonden, waaronder de voorschriften 4.1 tot en met 4.6. In de overwegingen bij het bestreden besluit hebben zij daarbij opgemerkt dat de VAM-wagons op korte termijn worden vervangen door minder stankdoorlatende wagons. Gelet op de stokken, waaronder het deskundigenbericht, ziet de Afdeling geen aanleiding voor het oordeel dat verweerders de eerder genoemde uitgangspunten, ontleend aan de brief van de Minister van VROM, en artikel 8.11, derde lid, van de Wet milieubeheer niet juist of onzorgvuldig hebben toegepast. Naar het oordeel van de Afdeling hebben verweerders zich in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen dat de door hen voorgeschreven maatregelen en voorzieningen toereikend zijn om de te duchten geurhinder voldoende te beperken.

De Afdeling is echter gebleken dat voorschrift 4.2, waarin is bepaald dat de VAM-wagons in de inrichting uitsluitend ten noorden van de Veenweg mogen worden opgesteld, geen ondubbelzinnige betekenis heeft waardoor de handhaafbaarheid onvoldoende is gewaarborgd. Dit voorschrift sluit niet uit dat de VAM-wagons elders dan ten noorden van de Veenweg op of bij het terrein van de inrichting stilstaan, hetgeen verweerders wel hebben beoogd. Gelet hierop ziet de Afdeling voldoende aanleiding voor het vernietigen van voorschrift 4.2 van de bij het bestreden besluit verleende vergunning.

3. Beslissing

Het beroep is, voorzover ontvankelijk, gegrond. Het bestreden besluit dient te worden vernietigd, voorzover het de voorschriften 3.1.1. Onder c) en 4.2 betreft. Verweerders dienen een nieuwe besluit te nemen met inachtneming van deze uitspraak. Daartoe zal de Afdeling een termijn stellen.

Vage geurnorm opgelegd

Raad van State, E03.96.0475, Datum uitspraak: 10 augustus 1999

Uitspraak in het geding tussen:

..... te Denekamp, appellanten,

en

burgemeester en wethouders van Denekamp, verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 13 februari 1996, kenmerk 96/11, hebben verweerders krachtens de Wet milieubeheer aan de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid "....." een vergunning verleend voor het oprichten en in werking hebben van een productieruimte voor maaltijden en salades aan dete Denekamp. Tegen dit besluit hebben appellanten bij brief van 20 maart 1996, bij de Raad van State ingekomen op 1 april 1996, beroep ingesteld.

2. Overwegingen

2.1. In de inrichting waarvoor bij het bestreden besluit vergunning is verleend worden maaltijden bereid door middel van koken en worden verpakte salades en grondstoffen voor de maaltijden opgeslagen. Voorts omvat de inrichting onder meer een wasplaats voor vrachtauto's en een kantoor. Het bedrijf dat in de inrichting wordt gevestigd is ontstaan door een samenvoeging van twee bedrijven die gevestigd zijn op een lokatie in Arnhem en een andere lokatie in Denekamp.

2.3 Appellanten vrezen dat de inrichting geurhinder zal veroorzaken. Zij voeren aan dat verweerders niet toereikend hebben gemotiveerd waarom de aan de vergunning verbonden voorschriften afdoende zijn om geurhinder te voorkomen. Verder zijn appellanten van mening dat de op geur betrekking hebbende voorschriften te vaag zijn, onder meer omdat verzuimd is een concrete norm voor geur te stellen. Daardoor zijn de voorschriften volgens appellanten niet handhaafbaar. Appellanten voeren ook aan dat is nagelaten een berekening te maken van de geurbelasting vanwege de inrichting.

2.3.1. Ter voorkoming dan wel beperking van geurhinder hebben verweerders onder meer onderstaande voorschriften aan de vergunning verbonden.

Voorschrift 7.1 bepaalt dat uitmondingen in de buitenlucht van afvoeren van ventilatiesystemen, luchtbehandelingsinstallaties of afzuigsystemen, ten aanzien waarvan geen andere voorschriften zijn gesteld, zodanig moeten zijn gesitueerd dat van de hierdoor uittredende lucht en de daarin aanwezige stoffen geen hinder wordt ondervonden buiten de inrichting.

Voorschrift 16.1 bepaalt, voorzover hier van belang, dat buiten de inrichting geen stankhinder mag worden veroorzaakt als gevolg van de wasem en de dampen die vrijkomen bij het bereiden van voedingsmiddelen; de uitmondig(en) van afvoerleiding(en) van deze dampen moet(en) zijn gelegen op een hoogte van ten minste 2 m boven de hoogste daklijn van de binnen 25 m van de uitmondig(en) gelegen gebouwen.

Voorschrift 16.17 bepaalt, voorzover hier van belang, dat de vergunninghouder, indien ondanks de in voorschrift 16.1 genoemde hoogte van de uitmondingen van de afvoerleiding(en) toch geurhinder wordt ondervonden buiten de inrichting door de uittredende lucht, binnen 3 maanden een berekening van de geurverspreiding moet maken.

Voorschrift 16.19 bepaalt dat de vergunninghouder, indien uit het in voorschrift 16.17 bedoelde onderzoek blijkt dat, nadat door of namens burgemeester en wethouders van de gemeente Denekamp het hinderniveau is vastgesteld, geurhinder voor geurgevoelige objecten zoals woningen, scholen, ziekenhuizen en dergelijke optreedt, binnen 4 maanden na de rapportage van het geuronderzoek en het vaststellen van het hinderniveau aan burgemeester en wethouders van de gemeente Denekamp een rapport inzake een haalbaarheidsonderzoek van geurbepalende maatregelen dient te overleggen.

2.3.2. Verweerders stellen voorop dat het bedrijf op de bestaande lokaties geen aanleiding heeft gegeven voor klachten betreffende geurhinder. Om die reden hebben verweerders geen geuronderzoek geëist. Verder stellen zij zich op het standpunt dat de aan de vergunning verbonden voorschriften toereikend zijn om geurhinder te voorkomen dan wel in voldoende mate te beperken. Zij wijzen in dit verband in het bijzonder op het verbod om stankhinder buiten de inrichting te veroorzaken en de verplichting om afvoerleidingen voor dampen, die vrijkomen bij het bereiden van maaltijden, te laten uitmonden op een hoogte van 2 meter boven de daklijn van gebouwen, die zijn gelegen binnen 25 meter van de uitmondingen van de inrichting. Voorts stellen verweerders dat ingeval toch geurhinder mocht worden veroorzaakt de voorschriften 16.17 en volgende vergunninghoudster verplichten onder meer een geuronderzoek te laten verrichten. Op basis daarvan kunnen alsnog specifieke voorschriften ter beëindiging van de overlast aan de vergunning worden verbonden.

2.3.3. Gelet op het deskundigenbericht moet allereerst worden vastgesteld dat een zeker risico bestaat dat als gevolg van het in werking zijn van de inrichting geurhinder zal optreden. Het enkele feit dat op de bestaande vestigingslocaties van het bedrijf geen geurhinder is geconstateerd doet daar niet aan af, nu niet is gebleken dat

de voorwaarden en omstandigheden waaronder de bedrijfsvoering op deze lokaties plaatsvindt volledig overeenstemmen met die op de onderhavige locatie. Derhalve moet de vraag worden beantwoord of verweerders zich in redelijkheid op het standpunt hebben kunnen stellen dat de aan de vergunning verbonden voorschriften toereikend zijn om (de kans op) geurhinder te voorkomen dan wel in voldoende mate te beperken.

In het bestreden besluit zijn de begrippen hinder, stankhinder en geurhinder zoals gebruikt in de hiervoor vermelde voorschriften 7.1, 16.1 en 16.17 niet gedefinieerd. Deze begrippen hebben mede hierdoor geen ondubbelzinnige betekenis. Wat de voorschriften 7.1 en 16.1 betreft volgt daaruit dat onvoldoende duidelijkheid bestaat over de vraag bij welke mate van geurbelasting sprake is van overtreding van het verbod om hinder dan wel stankhinder te veroorzaken. Wat voorschrift 16.17 betreft betekent het gebrek aan ondubbelzinnigheid van het begrip geurhinder dat onvoldoende duidelijk is bij welke mate van geuruitstoot de in dat voorschrift bedoelde berekening moet worden gemaakt. Het bestreden besluit is in zoverre in strijd met het algemene rechtsbeginsel der rechtszekerheid. De beroepsgrond treft derhalve doel.

3. Beslissing

Op grond van het vorenstaande is het beroep gegrond. Het bestreden besluit dient te worden vernietigd voorzover het de voorschriften 7.1, 16.1, 16.17 en het met laatstgenoemd voorschrift samenhangend voorschrift 16.19 betreft. Verweerders dienen een nieuw besluit te nemen met inachtneming van deze uitspraak. Daartoe zal de Afdeling een termijn stellen.

Ongemotiveerde geurnorm opgelegd

Raad van State 200103765/1 en 200103765/2. Datum uitspraak: 27 september 2001

Uitspraak van de Voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State op een verzoek om het treffen van een voorlopige voorziening (artikel 8:81 van de Algemene wet bestuursrecht) en, met toepassing van artikel 8:86 van die wet, op het beroep, in het geding tussen:

, wonend te Reuver,
appellant,

en

burgemeester en wethouders van Beesel,
verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 21 mei 2001 hebben verweerders krachtens de Wet milieubeheer aan de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid een revisievergunning als geregeld in artikel 8.4, eerste lid, van deze wet verleend voor een inrichting voor roosterfabricage, loonverzinken en poedercoaten op het adres te Reuver. Dit aangehechte besluit is op 22 juni 2001 ter inzage gelegd.

Tegen dit besluit heeft appellant bij brief van 25 juli 2001, bij de Raad van State ingekomen op 30 juli 2001, beroep ingesteld. Deze brief is aangehecht.

Bij brief van 25 juli 2001, bij de Raad van State ingekomen op 30 juli 2001, heeft appellant de Voorzitter verzocht een voorlopige voorziening te treffen.

2. Overwegingen

2.1. Artikel 8.10, eerste lid, van de Wet milieubeheer bepaalt, dat de vergunning slechts in het belang van de bescherming van het milieu kan worden geweigerd. Ingevolge artikel 8.11, tweede lid, van de Wet milieubeheer kan een vergunning in het belang van de bescherming van het milieu onder beperkingen worden verleend. Ingevolge het derde lid van dit artikel moeten aan een vergunning de voorschriften worden verbonden, die nodig zijn ter bescherming van het milieu. Voorzover door het verbinden van voorschriften aan de vergunning de nadelige gevolgen die de inrichting voor het milieu kan veroorzaken, niet kunnen worden voorkomen, moeten aan de vergunning de voorschriften worden verbonden, die de grootst mogelijke bescherming bieden tegen die

gevolgen, tenzij dat redelijkerwijs niet kan worden geveerd.

Uit dit samenstel van bepalingen volgt dat de vergunning moet worden geweigerd, indien de nadelige gevolgen die de inrichting voor het milieu kan veroorzaken door het stellen van voorschriften en beperkingen niet kunnen worden voorkomen dan wel niet voldoende kunnen worden beperkt. Bij de toepassing van de artikelen 8.10 en 8.11 van de Wet milieubeheer komt verweerders een zekere beoordelingsvrijheid toe, die haar begrenzing onder meer vindt in hetgeen uit de meest recente algemeen aanvaarde milieutechnische inzichten voortvloeit.

2.2. Appellant stelt voorts dat de in het bestreden besluit opgenomen geurnorm onvoldoende is gemotiveerd en dat niet vaststaat of deze kan worden nageleefd.

2.2.1. Naar aanleiding van tegen het ontwerp van het besluit ingediende bedenkingen hebben verweerders in het vergunningvoorschrift U.15 een geurnorm opgenomen van 2 geureenheden per kubieke meter bij 98 percentiel.

2.2.2. De Voorzitter overweegt dat verweerders ook ten aanzien van geur niet hebben onderzocht in hoeverre sprake is van geurhinder als gevolg van het in werking zijn van de inrichting. In het bestreden besluit is niet gemotiveerd waarom de in de vergunning opgenomen geurnorm toereikend is ter voorkoming of beperking van geurhinder. Evenmin blijkt uit de stukken of deze norm kan worden nageleefd. In zoverre is het bestreden besluit ten aanzien van dit aspect genomen in strijd met de artikelen 3:2 en 3:46 van de Algemene wet bestuursrecht. Het beroep is op dit punt gegrond. De Voorzitter merkt overigens op dat noch uit de stukken noch uit het verhandelde ter zitting is gebleken dat er sprake is van geurhinder vanwege de inrichting.

2.3. De Voorzitter is van oordeel dat in dit geval nader onderzoek redelijkerwijs niet kan bijdragen aan de beoordeling van de zaak en dat ook overigens geen beletsel bestaat om met toepassing van artikel 8:86, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht onmiddellijk uitspraak te doen in de hoofdzaak.

2.4. Gelet op het voorgaande is het beroep gedeeltelijk gegrond wat betreft de onderste rij van de tabel van het aan de vergunning verbonden voorschrift T.1 en de vergunningvoorschriften T.2, T.3 en U.15 met betrekking tot trillingen en geur. De Voorzitter zal ten aanzien van voorschrift T.1 op na te melden wijze zelf in de zaak voorzien. Voor het overige is het beroep ongegrond.

2.5. Gelet hierop ziet de Voorzitter aanleiding het verzoek om het treffen van een voorlopige voorziening af te wijzen.

3. Beslissing

De Voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State

Recht doende in naam der Koningin:

- I. verklaart het beroep gedeeltelijk gegrond;
- II. vernietigt het besluit van burgemeester en wethouders van Beesel van 21 mei 2001, wat betreft de onderste rij, eerste vak van de tabel van het aan de vergunning verbonden voorschrift T.1, de zinsnede: “ $L_{A_{max}}$ op een afstand van 50 m van de inrichting indien er geen woningen zijn”, alsmede de aan de vergunning verbonden voorschriften T.2, T.3 en U.15;
- III. verklaart het beroep voor het overige ongegrond;
- IV. wijst het verzoek om het treffen van een voorlopige voorziening af;

2.2.3 Extra veiligheid inbouwen

Vraagstelling: kan een herhaald geuronderzoek in de vergunning verlangd worden.

E03.95.0348, Raad van State, Datum uitspraak: 3 FEB. 2000

Uitspraak in het geding tussen:

1. de Werkgroep te Oosterhout, en
2. de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid "....." te Oosterhout appellanten

en

burgemeester en wethouders van Oosterhout
verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 17 januari 1995 hebben verweerders krachtens de Hinderwet aan appellante sub 2 een revisievergunning als bedoeld in artikel 6a van deze wet verleend voor een inrichting voor de fabricage van snijkoek en pepernoten. Tegen dit besluit hebben appellant sub 1 bij brief van 26 februari 1995, bij de Raad van State ingekomen op 28 februari 1995, en appellante sub 2 bij brief van 6 maart 1995, bij de Raad van State ingekomen op 7 maart 1995, beroep ingesteld.

2. Overwegingen

2.2. De inrichting ten behoeve waarvan bij het bestreden besluit een revisievergunning is verleend is een fabriek waar snijkoek en pepernoten worden gefabriceerd. Voor deze inrichting is laatstelijk bij besluit van 4 maart 1982 een vergunning krachtens de Hinderwet verleend. Vergunninghoudster heeft op 20 december 1991 een revisievergunning aangevraagd.

2.10.1. Verweerders hebben in het bestreden besluit gesteld dat zij bij de vaststelling van de in hoofdstuk 9 van de vergunningvoorschriften vervatte geurvoorschriften aansluiting hebben gezocht bij de Nederland Emissierichtlijnen Lucht (hierna: de NER). Gelet op de NER kunnen emissiebeperkende maatregelen per bedrijfstak, in dit geval de bedrijfstak "biscuit-, koek- en banketfabrieken", worden bepaald, hetgeen in het onderhavige geval is geschied. Verweerders hebben tevens aansluiting gezocht bij de Nota Stankbeleid (TK, 1991-1992, 22 715, nr 2). Verweerders stellen zich op het standpunt dat op grond hiervan door de in hoofdstuk 9 opgenomen voorschriften de grootst mogelijke reductie in geuremissie zal worden bewerkstelligd die redelijkerwijs ken worden verlangd.

2.10.2. Ingevolge voorschrift 9.11 moet op aanschrijven van verweerders door middel van een onderzoek worden aangetoond dat aan de voorschriften 9.3 en 9.4 wordt voldaan. Voordat het onderzoek wordt uitgevoerd moet de onderzoeksopzet ter goedkeuring aan verweerders worden overgelegd. De resultaten van het onderzoek dienen binnen twee maanden na het uitvoeren van het onderzoek aan verweerders te worden overgelegd. In de voorschriften 9.3 en 9.4 zijn geurnormen opgenomen.

2.10.3. De Afdeling stelt voorop dat krachtens artikel 8.12, derde lid, van de Wet milieubeheer van vergunninghoudster ken worden geëist dat zij eenmalig aantoon dat aan een bepaald vergunningvoorschrift wordt voldaan. Mogelijke vervolgonderzoeken dienen naar het oordeel van de Afdeling door of vanwege verweerders te geschieden, die immers belast zijn met de handhaving. Verweerders hebben niet gemotiveerd waarom zij de in voorschrift 9.11 neergelegde verplichting niet hebben beperkt tot één onderzoek. Het verlangen van meer dan één onderzoek van vergunninghoudster moet in beginsel als onnodig bezwarend worden aangemerkt. Dit ken slechts in bijzondere gevallen anders zijn. In voorschrift 9.11 is ook niet aangegeven hoeveel onderzoeken van vergunninghoudster worden verlangd. Niet uitgesloten is derhalve dat verweerders een onbeperkt aantal onderzoeken kunnen verlangen. Dit is in strijd met het rechtszekerheidsbeginsel.

3. Beslissing

Gelet hierop is de Afdeling van oordeel dat het bestreden besluit, voorzover het voorschrift 9.1 1 betreft, is genomen in strijd met het beginsel dat eist dat een besluit wordt gedragen door een deugdelijke motivering en met het rechtszekerheidsbeginsel dat eist dat de uit een besluit voortvloeiende rechten en plichten duidelijk en ondubbelzinnig moeten blijken. Het beroep van appellante sub 2 is, voorzover het tegen dit voorschrift is gericht, derhalve gegrond en het bestreden besluit komt in zoverre voor vernietiging in aanmerking.

2.2.4 Bijzondere stankbronnen

Vraagstelling: hoe om te gaan met stankbronnen zoals uitlaatgassen.

HEFTRUCK

Raad van State, E03.96.1508, Datum uitspraak: 22 november 1999

Uitspraak in het geding tussen:

1. de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid "....." te Geleen, en
2. en anderen, allen te Geleen,
appellanten

en

burgemeester en wethouders van Geleen,
verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 10 september 1996 hebben verweerders krachtens de Wet milieubeheer aan appellante sub 1 een revisievergunning als bedoeld in artikel 8.4, eerste lid, van deze wet verleend voor een garagebedrijf annex tankstation annex wasplaats. Tegen dit besluit hebben appellante sub 1 bij brief van 25 oktober 1996, bij de Raad van State ingekomen op 28 oktober 1996, en appellanten sub 2 bij brief van 29 oktober 1996, bij de Raad van State ingekomen op 31 oktober 1996, beroep ingesteld. Appellante sub 1 heeft haar beroep aangevuld bij brief van 8 november 1996. Appellanten sub 2 hebben hun beroep aangevuld bij brief van 16 november 1996.

2. Overwegingen

2.3. Appellante sub 1 stelt dat verweerders ook auto's die ter reparatie worden aangeboden en zich enkel om die reden in de inrichting bevinden, hadden moeten uitzonderen van het in voorschrift 1.13 opgenomen gebod.

Ingevolge voorschrift 1.13 moet een verbrandingsmotor van een tot de inrichting behorend motorvoertuig zodanig zijn afgesteld dat de uitlaatgassen nagenoeg roet- en reukloos zijn, met uitzondering van motorvoertuigen welke zich binnen de inrichting bevinden met als doel gebruik te maken van het tankstation dan wel de wasplaats.

Verweerders hebben zich, gelet op de considerans van het bestreden besluit en het verweerschrift, kennelijk op het standpunt gesteld dat ook de door appellante genoemde categorie motorvoertuigen moeten worden uitgezonderd van het in voorschrift 1.13 opgenomen gebod, nu het voertuigen binnen de inrichting betreft waarop de houdster van de inrichting geen invloed kan uitoefenen. Verweerders hebben evenwel verzuimd om deze categorie motorvoertuigen ook daadwerkelijk van dit gebod uit te zonderen, zodat het bestreden besluit in zoverre in strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel is genomen.

2.8. Appellante sub 1 stelt tot slot dat voorschrift 13.36 overbodig is, nu voorschrift 1.13 reeds voorschrijft dat verbrandingsmotoren zodanig moeten zijn afgesteld dat deze nagenoeg rook- en reukloos zijn.

Ingevolge voorschrift 13.36 moeten tijdens het gebruik van de heftruck maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat rook zich buiten de inrichting kan verspreiden.

Verweerders hebben ter zitting gesteld dat voorschrift 13.36 geen toegevoegde waarde heeft ten opzichte van voorschrift 1.13, nu de verbrandingsmotoren van tot de inrichting behorende motorvoertuigen waaronder heftrucks - reeds ingevolge dat voorschrift zodanig moeten zijn afgesteld dat deze nagenoeg rookloos zijn. Gelet

op het vorenstaande hebben verweerders onvoldoende gemotiveerd waarom voorschrift 13.36 nodig is ter bescherming van het milieu. Het bestreden besluit berust in zoverre in strijd met artikel 4:16 (thans: artikel 3:46) van de Algemene wet bestuursrecht niet op een deugdelijke motivering.

2.14. Appellanten sub 2 stellen verder dat zij geluid- en geurhinder ondervinden van het warmdraaien van vrachtwagens op het achterterrein van de inrichting.

Verweerders hebben aan de vergunning voorschrift 6.9 verbonden, waarin is bepaald dat het zogenaamde warmdraaien van motoren van (vracht)wagens op het terrein van de inrichting uitsluitend het leveren van remlucht ten doel mag hebben en niet eerder mag beginnen dan voor het onmiddellijk vertrek van de (vracht)wagen.

De Afdeling is van oordeel dat verweerders geenszins hebben gemotiveerd waarom zij in dit voorschrift het warmdraaien van vrachtwagens hebben toegestaan. In de considerans van het bestreden besluit hebben verweerders immers gesteld dat het met de huidige stand der techniek niet meer noodzakelijk is om remlucht te produceren alvorens te kunnen wegrijden en dat dit inhoudt dat vrachtwagens gestart worden en direct daarna wegrijden. Ter zitting heeft vergunninghoudster bevestigd dat het warmdraaien van vrachtwagens binnen haar inrichting niet nodig is. Gelet op het vorenstaande berust het bestreden besluit in zoverre in strijd met artikel 4:16 (thans: artikel 3:46) van de Algemene wet bestuursrecht niet op een deugdelijke motivering.

3. Beslissing

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State

Recht doende in naam der Koningin:

- I. verklaart de beroepen gedeeltelijk gegrond;
- II. vernietigt het besluit van burgemeester en wethouders van Geleen van 18 september 1996, voorzover het de voorschriften 1.13, 2.13 (alleen voorzover daarbij eisen worden gesteld aan de wand tussen de showroom en de kantoren en de wand tussen werkplaats 1 en werkplaats 2 en 3), 6.6, 6.9, 13.1, 13.33 (alleen de zinsnede "en geen grotere inhoud heeft dan 30 I.") en 13.36 betreft;

Uitlaatgassen wachtende auto's

Raad van State, E03.97.0332, Datum uitspraak: 22 november 1999

Uitspraak in het geding tussen:

..... te Wilnis, appellant

en burgemeester en wethouders van De Ronde Venen, verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 3 januari 1997 hebben verweerders krachtens de Wet milieubeheer aan de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid "....." een revisievergunning als bedoeld in artikel 8.4, eerste lid, van deze wet verleend voor een oliehandel annex brandstofverkoop punt en autowasinrichting.

Tegen dit besluit heeft appellant bij brief van 10 maart 1997, bij de Raad van State ingekomen op 11 maart 1997, beroep ingesteld.

2. Overwegingen

2.1. De bij het bestreden besluit verleende revisievergunning heeft betrekking op een oliehandel met een brandstofverkoop punt (inclusief LPG) en een autowasinrichting, die is gelegen aan de rand van de kern Wilnis, op de grens met het landelijk gebied. De dichtstbijgelegen woning van een derde ligt op een afstand van 15 meter van de inrichting.

2.4. Appellant stelt dat vergunningvoorschrift 7.6 geen bescherming biedt tegen stankhinder door uitlaatgassen van voor de wasstraat wachtende auto's, omdat de inrichting dermate klein is dat het opstellen op de openbare

weg zal moeten plaatsvinden. Voorts stelt hij dat voorschrift 7.6 eveneens onvoldoende bescherming biedt tegen stankhinder door uitlaatgassen van auto's die zich wel op het terrein van de inrichting bevinden, aangezien het in dat voorschrift voorgeschreven bord onvoldoende zal leiden tot naleving van het in voorschrift 7.6 opgenomen gebod.

Ingevolge voorschrift 7.6 mogen bestuurders van personenauto's die zijn opgesteld voor de wasstraat tijdens de wachtperiode de motor niet stationair laten draaien doch dienen zij de motor af te zetten. In de nabijheid van de opstellingsplaatsen moet een bord zijn geplaatst met duidelijk leesbare letters waarop dit is aangegeven.

Verweerders stellen dat zich aan de oostzijde van de inrichting een strook grond van ruim 20 meter bevindt, waarop ten minste vier auto's kunnen worden opgesteld. Dit is volgens hen voldoende om opstelling op de openbare weg te voorkomen. Voorts wijzen zij erop dat voorschrift 7.6 dient te worden gelezen in samenhang met voorschrift 7.8, waarin is bepaald dat gedurende het in bedrijf zijn van de inrichting er ten allen tijde toezicht dient te zijn door vergunninghouder op de activiteiten binnen de inrichting en dat dit toezicht met name gericht dient te zijn op het voorkomen van gedragingen van derden binnen de inrichting die in strijd zijn met de vergunning. Deze voorschriften zijn volgens verweerders voldoende om de door appellante bedoelde stankoverlast te voorkomen.

De Afdeling is, mede gelet op het deskundigenbericht van de Stichting Advisering Bestuursrechtspraak, van oordeel dat verweerders zich in redelijkheid op het standpunt hebben kunnen stellen dat opstelling op de openbare weg voldoende wordt voorkomen en dat de desbetreffende voorschriften voldoende bescherming bieden tegen stankoverlast door uitlaatgassen van voor de wasstraat opgestelde auto's.

3. Beslissing

Het beroep is, voorzover ontvankelijk, ongegrond.

Raad van State, 199900925/1, Datum uitspraak: 14 oktober 1999

Uitspraak van de Voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State op de verzoeken om toepassing van artikel 8:81 van de Algemene wet bestuursrecht in het geding tussen:

..... alle te Bavel, verzoekers,

en

burgemeester en wethouders van Breda, verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 1 juni 1999, kenmerk WMB/990031, hebben verweerders krachtens de Wet milieubeheer aan de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid "....." (hierna: vergunninghoudster) een vergunning verleend voor het oprichten en in werking hebben van een geluidswal langs de A27 te Breda. Dit besluit is op 2 juni 1999 ter inzage gelegd. Bij dezelfde brief als waarmee beroep is ingesteld hebben verzoekers sub 5 de Voorzitter verzocht om een voorlopige voorziening te treffen.

2. Overwegingen

2.1. Het oordeel van de Voorzitter heeft een voorlopig karakter en is niet bindend in de bodemprocedure.

Ingevolge voorschrift 4.3 moet een verbrandingsmotor van een vrachtwagen, een graafmachine, een wiellader of van enig andere installatie die binnen de inrichting aanwezig is zodanig zijn afgesteld dat de uitlaatgassen nagenoeg roet- en rookloos zijn.

De Voorzitter is van oordeel dat verweerders zich in redelijkheid op het standpunt hebben kunnen stellen dat deze voorschriften een toereikend beschermingsniveau bieden tegen de desbetreffende vormen van geurhinder. Voor het oordeel dat deze voorschriften niet kunnen worden nageleefd, ziet de Voorzitter in de stukken en het verhandelde ter zitting geen grond. Onder die omstandigheden treffen deze bezwaren geen doel.

3. Beslissing

De Voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State:
wijst het verzoek op dit punt af.

2.3 Handhaving

Casus: Handhaving (sluiten) niet opportuun aangezien vergunning aanstaande is.

Raad van State, E03.97.1435, Datum uitspraak: 29 juli 1999

Uitspraak in het geding tussen:

..... te Wezep, appellant,

en

burgemeester en wethouders van Oldebroek,
verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 6 mei 1997, nummer 971694/320, hebben verweerders afwijzend beslist op een verzoek van appellant om handhavend op te treden tegen het aardappelverwerkend bedrijf van de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid "....." op het perceel te Wezep. Bij besluit van 27 augustus 1997, nummer 972394/320, verzonden op dezelfde datum, hebben verweerders het hiertegen ingestelde bezwaar ongegrond verklaard. Tegen dit besluit heeft appellant bij brief van 30 september 1997, bij de Raad van State ingekomen op 2 oktober 1997, beroep ingesteld.

2. Overwegingen

2.1. Bij uitspraak van 3 maart 1997, G05.93.2943, heeft de Afdeling het besluit van 26 oktober 1993 vernietigd waarbij ten behoeve van de onderhavige inrichting van een nieuwe, de gehele inrichting omvattende vergunning krachtens de Hinderwet is verleend.

2.2. Appellant stelt dat de bedrijfsactiviteiten van zijn uitgebreid met activiteiten die door Vita worden ondernomen. Hij voert aan dat als gevolg van de uitspraak van de Afdeling van 3 maart 1997 slechts een deel van de bedrijfsactiviteiten van is toegestaan ingevolge de eerder in 1981 en 1983 verleende vergunningen, doch dat deze vergunningen onvoldoende bescherming bieden tegen de geluid- en geurhinder vanwege de gehele inrichting.

2.2.1. Verweerders zijn van mening dat de bedrijfsactiviteiten vergund kunnen worden, hetgeen voor hen aanleiding was om afwijzend te beslissen op het verzoek om handhaving. Zij hebben erop gewezen dat met is afgesproken dat deze uiterlijk in juli 1997 een aanvraag hiertoe zou indienen.

2.2.2. Niet in geschil is dat de onderhavige inrichting zonder toereikende vergunning krachtens de Wet milieubeheer in werking is. Derhalve waren verweerders ten tijde van het bestreden besluit bevoegd handhavend op te treden.

2.2.3. Bij het nemen van een beslissing op een verzoek tot handhavend optreden dienen de belangen die met een dergelijk optreden zijn gediend te worden afgewogen tegen die welke daardoor worden geschaad.

De Afdeling is van oordeel dat verweerders er ten tijde van het bestreden besluit vanuit mochten gaan dat legalisering in de lijn der verwachtingen lag. Gebleken is dat verweerders op 31 juli 1997 een aanvraag om een vergunning krachtens de Wet milieubeheer hebben ontvangen van Overigens hebben zij deze vergunning inmiddels bij besluit van 21 april 1998 verleend. Voorts is niet gebleken dat uit het oogpunt van de bescherming van het milieu het onmiddellijk (doen) beëindigen van de bedrijfsactiviteiten in de inrichting was aangewezen

zodat een door verweerders te nemen beslissing op de aanvraag niet kon worden afgewacht. Gelet op het vorenstaande hebben verweerders in redelijkheid kunnen afzien van handhaving.

2.3. Het beroep is ongegrond.

3. Beslissing

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State
Recht doende in naam der Koningin:
verklaart het beroep ongegrond.

2^e voorbeeld

Raad van State 200003786/1. Datum uitspraak: 17 oktober 2001

Uitspraak in het geding tussen:

en anderen, allen wonend te Geldrop,
appellanten,

en

burgemeester en wethouders van Geldrop,
verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 23 februari 2000 hebben verweerders afwijzend beslist op het verzoek van appellanten om toepassing van bestuurlijke handhavingsmiddelen met betrekking tot de inrichting van de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid “ ” op de percelen te Geldrop.

Tegen dit besluit hebben appellanten bij brief van 6 augustus 2000, bij de Raad van State ingekomen op 10 augustus 2000, beroep ingesteld. Deze brief is aangehecht.

2. Overwegingen

2.1. Ingevolge artikel 125, eerste lid, van de Gemeentewet is het gemeentebestuur bevoegd tot toepassing van bestuursdwang.

Artikel 5:32, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht bepaalt dat een bestuursorgaan dat bevoegd is bestuursdwang toe te passen, in plaats daarvan aan de overtreder een last onder dwangsom kan opleggen.

2.2. In de onderhavige inrichting worden verschillende soorten koek geproduceerd. De inrichting bestaat uit twee fabrieken (P1 en P2). Binnen de fabrieken bevinden zich een bakkerij, een conditioneringsafdeling, een inpakafdeling en een magazijn. Verweerders hebben bij besluit van 15 mei 1990 krachtens de Hinderwet een vergunning verleend voor het oprichten en in werking hebben van de inrichting.

2.3. Appellanten zijn op korte afstand van de inrichting woonachtig en stellen geurhinder te ondervinden van de bedrijfsactiviteiten van de inrichting. Appellanten betogen dat in strijd met de vigerende Hinderwetvergunning onvoldoende maatregelen zijn getroffen om de geurconcentratie nabij de woningen terug te brengen tot de door de gemeente destijds aanvaardbaar geachte 10 geureenheden per kubieke meter als 98 percentiële norm. In de voorschriften is bepaald dat zulks voor 1 januari 1996 gerealiseerd zou moeten worden. In dit verband merken appellanten op dat de geurhinder de laatste jaren sterk is toegenomen door veranderingen van het assortiment, waardoor de aard van de geur regelmatig verandert. Verder betogen appellanten dat er onvoldoende duidelijkheid

bestaat met betrekking tot de haalbaarheid van de in het kader van de verlening van de inmiddels aangevraagde revisievergunning te treffen maatregelen en voorzieningen.

2.3.1. Tussen partijen is niet in geschil dat de voor de inrichting geldende geurvoorschriften zijn overtreden. Derhalve waren verweerders bevoegd tot het toepassen van handhavingsmaatregelen.

Verweerders hebben zich op het standpunt gesteld dat zij in redelijkheid, na afweging van de betrokken belangen, geen gebruik konden maken van hun bevoegdheid handhavend op te treden, omdat vergunninghoudster op 21 oktober 1999 een aanvraag om een revisievergunning heeft ingediend en zij de verwachting hebben dat daarop binnen afzienbare tijd positief kan worden beslist. In het kader van de te verlenen revisievergunning zullen volgens verweerders emissiebeperkende maatregelen worden getroffen. Bovendien heeft vergunninghoudster zich volgens verweerders bereid getoond om vooruitlopend op de revisievergunning maatregelen te treffen. Ter zitting is gebleken dat het onderzoek uitgevoerd door TNO naar mogelijke (geur)beperkings technieken van april 2000 heeft geresulteerd in een maatregelenpakket. Dit maatregelenpakket voorziet onder meer in de bouw van twee schoorstenen van elk 25 meter hoog ter vervanging van de bestaande 24 schoorstenen.

Onder de door verweerders genoemde omstandigheden, die de Afdeling aannemelijk voorkomen, is er geen aanleiding voor het oordeel dat verweerders, na afweging van de betrokken belangen, niet in redelijkheid tot het door hen ingenomen standpunt hebben kunnen komen.

2.4. Gelet op het vorenoverwogene dient het beroep ongegrond te worden verklaard.

3. Beslissing

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State

Recht doende in naam der Koningin:

verklaart het beroep ongegrond.

Casus: Handhaving op basis van vergunningsvoorschriften

Raad van State, E03.98.0222, Datum uitspraak: 31 augustus 1999

Uitspraak in het geding tussen:

..... te Enschede, appellant,

en

burgemeester en wethouders van Enschede, verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 11 juli 1997, kenmerk 97B007454 MIL, hebben verweerders, voorzover te dezen van belang, afwijzend beslist op een verzoek van appellant om handhavend op te treden tegen het bedrijf van de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid ".....", op het perceel, gemeente Enschede. Bij besluit van 14 januari 1998, kenmerk 98B000203 MIL, hebben verweerders het hiertegen ingestelde bezwaar ongegrond verklaard. Tegen dit besluit heeft appellant bij brief van 12 februari 1998, bij de Raad van State ingekomen op 13 februari 1998, beroep ingesteld.

2. Overwegingen

2.1. Bij besluiten van 20 augustus 1996 en 12 augustus 1997, beide kenmerk H 8074, zijn vergunningen krachtens de Wet milieubeheer verleend aan (hierna: vergunninghoudster).

2.2. Appellant, omwonende, betoogt dat verweerders ten onrechte hebben geweigerd om handhavend op te treden tegen het bedrijf van vergunninghoudster. In dit kader voert hij aan dat hij geurhinder ondervindt onder meer doordat geen koolstoffilters zijn aangebracht en doordat dagelijks twee open containers met daarin huiden en bloed buiten staan.

2.2.1. Voor de motivering van hun beslissing op bezwaar hebben verweerders in het bestreden besluit verwezen naar het advies van de Commissie voor bezwaar en beroep van 1 oktober 1997. Blijkens de stukken hebben verweerders zich op het standpunt gesteld dat zij niet bevoegd zijn om handhavend op te treden, omdat vergunninghoudster over de benodigde milieuvergunningen beschikt waaraan voorschriften met betrekking tot geurhinder zijn verbonden. Verweerders hebben gesteld dat in het verleden regelmatig controles hebben plaatsgevonden en dat de voorschriften door vergunninghoudster in voldoende mate worden nageleefd. In het jaar voorafgaand aan het verzoek om handhaving zijn slechts enkele klachten met betrekking tot geurhinder bij hen ingekomen, en deze waren kennelijk het gevolg van calamiteiten of gaven aanleiding om de geurinstallatie aan te passen, aldus verweerders. Volgens hen stond niet onomstotelijk vast dat de aan de vergunningen verbonden geurvoorschriften bij herhaling worden geschonden. Daarnaast hebben verweerders zich op het standpunt gesteld dat de grenzen van de in redelijkheid toelaatbare mate van overlast op een industrieterrein - als hier aan de orde - niet dezelfde hoeven te zijn als in een woonwijk, dat enige mate van overlast op een industrieterrein onontkoombaar en aanvaardbaar is, en dat de in redelijkheid toelaatbare grenzen bij ontbreken van landelijke handhavingsnormen van gemeentewege worden vastgesteld. Verweerders hebben het niet onaannemelijk geacht dat vergunninghoudster geurhinder veroorzaakt, maar hebben daar tegenover gesteld dat vergunninghoudster zich bereid heeft getoond te zoeken naar oplossingen voor de overlast.

2.2.2. De Afdeling overweegt dat de enkele constatering dat vergunninghoudster over de benodigde milieuvergunningen beschikt, geen grond kan zijn voor het standpunt van verweerders dat zij niet bevoegd waren tot handhavend optreden. Evenmin kan het feit dat niet onomstotelijk vaststaat dat de aan de vergunningen verbonden geurvoorschriften bij herhaling worden geschonden, hiervoor een grond zijn. Immers, de bevoegdheid tot handhaving ontstaat niet slechts bij herhaalde overtredingen, doch is reeds gegeven indien uit onderzoek is gebleken dat zich „n overtreding heeft voorgedaan. Door te overwegen dat op een industrieterrein niet dezelfde geurnormen hoeven te gelden als in een woonwijk, dat enige mate van overlast op een industrieterrein onontkoombaar en aanvaardbaar is en dat handhavingsnormen van gemeentewege worden vastgesteld, hebben verweerders miskend dat handhaving dient te geschieden op basis van de voorschriften die zijn verbonden aan de door hen verleende vergunningen krachtens de Wet milieubeheer.

Ter zitting hebben verweerders echter aanvullend en onweersproken gesteld - appellant is zonder bericht van verhindering niet ter zitting verschenen - dat vergunninghoudster de op grond van de vergunningvoorschriften vereiste voorzieningen ter voorkoming van onaanvaardbare geurhinder heeft aangebracht. Zij hebben naar aanleiding van klachten en steekproefgewijs onderzoek verricht naar geurhinder, veroorzaakt door het bedrijf van vergunninghoudster. Indien geurhinder werd geconstateerd, kon de oorzaak daarvan steeds op korte termijn worden weggenomen.

Gelet op het bovenstaande hebben verweerders in redelijkheid kunnen besluiten om afwijzend te beslissen op het verzoek om handhavend op te treden. Het beroep is gelet op het voorgaande ongegrond.

3. Beslissing

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State

Recht doende in naam der Koningin:
verklaart het beroep ongegrond.

Casus: Gedogen kan niet indien er niet snel uitzicht is op oplossing

Raad van State, E03.97.0796, Datum uitspraak: 28 december 1999

Uitspraak in het geding tussen:

..... te Leiden, appellanten,

en

burgemeester en wethouders van Leiden,
verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 20 december 1995, kenmerk 22522/22523, hebben verweerders krachtens artikel 18.9 van de Wet milieubeheer de door de vennootschap onder firma "....." geëxploiteerde inrichting "....." op het perceel ... te Leiden, de volgende lasten onder dwangsom opgelegd:

- a. f 5.000,00 per keer dat overtreding van voorschrift 7.4 uit bijlage I van het Besluit brood- of banketbakkerijen milieubeheer wordt geconstateerd doordat de inrichting voor 07.00 uur in werking is; met een maximum van f 50.000,00; ingaande een maand na het van kracht worden van deze beschikking;
- b. f 1.000,00 per dag dat overtreding van voorschrift 1.6 uit bijlage I van het Besluit brood- of banketbakkerijen milieubeheer wordt geconstateerd doordat de inrichting in werking is terwijl onvoldoende voorzieningen zijn getroffen ten behoeve van de dampdichtheid van de scheidingsconstructie tussen de inrichting en de bovenwoning; met een maximum van f 100.000,00; ingaande een half jaar na het van kracht worden van deze beschikking;
- c. f 500,00 per dag dat overtreding van voorschrift 13.4 uit bijlage I van het Besluit brood- of banketbakkerijen milieubeheer wordt geconstateerd doordat nadelige gevolgen voor het milieu (veroorzaakt door de lichtreclame, in de vorm van inschijning in de bovenwoning) onvoldoende zijn beperkt; met een maximum van f 10.000,00; ingaande een half jaar na het van kracht worden van deze beschikking.

Bij besluit van 6 juni 1997, kenmerk 18578/1, verzonden op dezelfde datum, hebben verweerders, voorzover hier van belang, het hiertegen ingestelde bezwaar van appellanten ongegrond verklaard, het besluit van 20 december, kenmerk 22522/22523, wat betreft de dwangsommen genoemd onder b en c herroepen gelet op andere bezwaren, en wat de dwangsom onder a betreft bepaald dat de zinsnede 'doordat de inrichting voor 07.00 uur in werking is' vervalt, alsmede dat het besluit direct na het van kracht worden van de beschikking in werking treedt. Tegen dit besluit hebben appellanten bij brief van 12 juni 1997, bij de Raad van State ingekomen op 13 juni 1997, beroep ingesteld. De gronden zijn aangevuld bij brieven van 22 juni 1997 en 22 augustus 1998.

2. Overwegingen

2.1. Ingevolge artikel 18.9, eerste lid, van de Wet milieubeheer kan het orgaan dat bevoegd is bestuursdwang toe te passen bij overtreding van het bij of krachtens een betrokken wet bepaalde, indien het belang van de bescherming van het milieu zich daartegen niet verzet, bepalen dat de overtreder een door het orgaan vastgestelde dwangsom verbeurt.

Ingevolge het tweede lid van dit artikel kan het orgaan de dwangsom per tijdseenheid of per overtreding vaststellen. Het orgaan bepaalt tevens het bedrag waarboven geen dwangsom meer wordt verbeurt. Het vastgestelde bedrag moet in redelijke verhouding staan tot de zwaarte van het gelardeerde belang en de beoogde werking van het opleggen van een dwangsom.

Ingevolge het derde lid dient, wanneer een dwangsom is vastgesteld, de overtreder in de gelegenheid gesteld te worden de betrokken overtreding ongedaan te maken. Voor zover het onvermijdelijk is dat de overtreding met het oog daarop voortduurt, wordt bij de beschikking waarbij de dwangsom wordt vastgesteld, een termijn bepaald, gedurende welke met betrekking tot die overtreding geen dwangsom is verschuldigd.

2.2. Appellanten voeren bezwaar aan tegen de wijziging van de last onder dwangsom inzake de overtreding van voorschrift 7.4 uit bijlage I van het Besluit brood- en banketbakkerijen milieubeheer.

Vaststaat dat de wijziging van de last onder dwangsom inzake voorschrift 7.4 uit bijlage I van het Besluit brood- en banketbakkerijen milieubeheer tot gevolg heeft dat ze niet alleen de nachtperiode, maar ook de dag- en avondperiode beslaat. Gelet op het feit dat de reikwijdte van de vorengenoemde last onder dwangsom vanwege de wijziging bij het bestreden besluit niet is beperkt maar juist is verruimd tot 24 uur per dag, is de Afdeling van oordeel dat appellanten geen belang hebben bij een beoordeling van het besluit op dit aspect. Aangezien appellanten op dit punt ook geen procesbelang hebben gesteld, is het beroep in zoverre niet-ontvankelijk.

2.3. Appellanten stellen geurhinder te ondervinden van de onderhavige inrichting. Zij betogen dat ter voorkoming van geurhinder niet dient te worden gebakken in de inrichting. In dit verband voeren appellanten voorts aan dat het onderzoeksrapport van Ingenieursbureau 'Oranjewoud B.V.', november 1996, nummer 93479, dat verweerders

aan het bestreden besluit ten grondslag hebben gelegd, onzorgvuldig is en geen aanleiding had mogen geven het besluit van 20 december 1995 op dit punt te herzien.

2.3.1. Voorschrift 1.6 uit bijlage I van het Besluit brood- en banketbakkerijen milieubeheer luidt als volgt:

"Bouwdelen die een scheidingsconstructie vormen tussen de bakkerij of een andere ruimte waarin brood of banket wordt gefabriceerd of bewaard en niet tot de inrichting behorende ruimten, moeten zodanig dampdicht zijn uitgevoerd, dat de bij vornoemde werkzaamheden vrijkomende dampen in deze ruimten van derden niet waarneembaar zijn ten gevolge van penetratie van dampen door deze scheidingsconstructies."

2.3.2. Niet in het geding is dat voorschrift 1.6 uit bijlage I van het Besluit brood- en banketbakkerijen milieubeheer ten tijde van het bestreden besluit werd overtreden. Verweerders waren derhalve bevoegd ten aanzien van dit voorschrift handhavend op te treden.

Uit de stukken bij het bestreden besluit, waaronder het genoemde onderzoeksrapport van Ingenieursbureau 'Oranjewoud B.V.', blijkt dat verweerders op het standpunt staan dat de onderhavige inrichting voorschrift 1.6 weliswaar overtrad, maar dat zij niet tot handhaving wilden overgaan omdat in de inrichting reeds maatregelen ter beperking van geurhinder waren getroffen en meer maatregelen, gelet op de bouwkundige staat van het pand waarin de inrichting zich bevindt en de kosten die mee zou brengen, in redelijkheid niet konden worden gevegd.

De Afdeling overweegt dat verweerders voor het opleggen van een last onder dwangsom weliswaar gehouden zijn een afweging te maken tussen het belang dat met de overtreden norm is gediend en de bijzondere omstandigheden van het geval, maar dat dit niet kan leiden tot het gedogen van een niet verwaarloosbare overtreding zonder dat grond bestaat voor de verwachting dat de overtreding op (korte) termijn wordt beëindigd. Gelet op het vorenstaande is de Afdeling van oordeel dat het bestreden besluit wat voorschrift 1.6 uit bijlage I van het Besluit brood- en banketbakkerijen milieubeheer betreft, zich niet verdraagt met artikel 3:4, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht. Het bezwaar treft derhalve doel.

3. Beslissing

Het beroep dient, voorzover ontvankelijk, gegrond te worden verklaard. De bestreden beslissing op bezwaar dient te worden vernietigd voorzover deze de herroeping van de last onder dwangsom wegens overtreding van voorschrift 1.6 uit bijlage I van het Besluit brood- en banketbakkerijen milieubeheer betreft.

Casus: Handhaving na jarenlang gedogen

Raad van State, 200101321/1. Datum uitspraak: 7 november 2001

Uitspraak in het geding tussen:

de commanditaire vennootschap gevestigd te Raalte,
appellante,

en

burgemeester en wethouders van Raalte,
verweerders.

1 Procesverloop

Bij besluit van 4 augustus 2000, kenmerk afd. BMZ, nr. 1158, hebben verweerders aan appellante een last onder dwangsom als bedoeld in artikel 5:32, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht opgelegd. De dwangsom is vastgesteld op f 25.000,00 per week dat de installatie voor de compostering van mest en de verdere verwerking van compost in bedrijf is en mest en compost aanwezig is in het pluimveebedrijf van appellante op het perceel te Raalte. Het maximum waarboven geen dwangsom meer wordt verbeurd is vastgesteld op f 500.000,00. Dit besluit is aangehecht.

Bij besluit van 30 januari 2001, kenmerk afd. BMZ, nr. 2584/2902, verzonden op 2 februari 2001, hebben verweerders het hiertegen gemaakte bezwaar ongegrond verklaard. Dit besluit is aangehecht.

Tegen dit besluit heeft appellante bij brief van 14 maart 2001, bij de Raad van State ingekomen op 15 maart 2001, beroep ingesteld. De gronden zijn aangevuld bij brief van 13 april 2001. Deze brieven zijn aangehecht.

2. Overwegingen

2.1. Ingevolge artikel 5:21 van de Algemene wet bestuursrecht wordt onder bestuursdwang verstaan: het door feitelijk handelen door of vanwege een bestuursorgaan optreden tegen hetgeen in strijd met bij of krachtens enig wettelijk voorschrift gestelde verplichtingen is of wordt gedaan, gehouden of nagelaten.

Krachtens artikel 5:32, eerste lid, van de Algemene bestuursrecht kan een bestuursorgaan dat bevoegd is bestuursdwang toe te passen, in plaats daarvan aan de overtreder een last onder dwangsom opleggen.

Ingevolge het tweede lid strekt een last onder dwangsom ertoe de overtreding ongedaan te maken of verdere overtreding dan wel een herhaling van de overtreding te voorkomen.

Ingevolge het derde lid wordt voor het opleggen van een last onder dwangsom niet gekozen, indien het belang dat het betrokken voorschrift beoogt te beschermen, zich daartegen verzet.

Ingevolge het vierde lid stelt het bestuursorgaan de dwangsom vast hetzij op een bedrag ineens, hetzij op een bedrag per tijdseenheid waarin de last niet is uitgevoerd, dan wel per overtreding van de last. Het bestuursorgaan stelt tevens een bedrag vast waarboven geen dwangsom meer wordt verbeurd. Het vastgestelde bedrag moet in redelijke verhouding staan tot de zwaarte van het geschonden belang en de beoogde werking van de dwangsomoplegging.

2.2. Gelet op de stukken en het verhandelde ter zitting staat vast dat de in de onderhavige inrichting aanwezige composteerinstallatie zonder de vereiste vergunning in werking is, zodat verweerders bevoegd waren tot het opleggen van een last onder dwangsom.

2.3. Ten aanzien van de vraag of verweerders in redelijkheid van deze bevoegdheid gebruik hebben kunnen maken, betoogt appellante dat dat niet het geval is. De composteerinstallatie is enkele jaren gedoogd door verweerders, zo voert zij aan. Bij besluit van 24 februari 1998 hebben verweerders aan appellante een vergunning verleend voor een pluimveebedrijf met een composteerinstallatie. Dit besluit is weliswaar bij de uitspraak van de Afdeling van 26 februari 1999, nr. E03.98.0512, vernietigd, maar dat doet er niet aan af dat voor de composteerinstallatie een vergunning heeft gegolden, zo betoogt appellante. Bovendien had de vernietiging van de vergunning niets van doen met het composteerproces. Verder spant zij zich in, zo stelt zij, om te komen tot een verdere reductie van de geurremissie van de installatie, wat grote investeringen vergt. De installatie waarop het vergunningbesluit van 24 februari 1998 zag, is vanwege de storingsgevoeligheid daarvan vervangen door een nieuwe installatie. Volgens haar kan een verdere geurreductie met deze installatie slechts worden bereikt indien deze in bedrijf is en zal het opnieuw opstarten van de installatie, nadat deze is stilgelegd, veel geurhinder veroorzaken. Het stilzetten van de composteerinstallatie zal volgens haar het faillissement van de onderneming betekenen. Voorts betoogt appellante dat de composteerinstallatie gelegaliseerd kan worden. Hiertoe heeft zij op 13 oktober 2000 een vergunningaanvraag ingediend. Verweerders hebben besloten deze aanvraag niet in behandeling te nemen, tegen welk besluit appellante beroep heeft ingesteld. Begin september 2001 heeft appellante een nieuwe vergunningaanvraag ingediend, zo voert zij aan.

2.4. De Afdeling overweegt in de eerste plaats dat de omstandigheid dat verweerders enkele jaren hebben afgezien van handhavend optreden tegen de composteerinstallatie en dat appellante enige tijd heeft beschikt over een vergunning voor het in werking hebben van de installatie, niet meebrengt dat verweerders niet in redelijkheid hebben kunnen overgaan tot het opleggen van de onderhavige last onder dwangsom. Het vergunningbesluit van 24 februari 1998 is nimmer onherroepelijk geweest. Dat de grond voor de vernietiging van dit besluit niet was gelegen in de composteerinstallatie, doet op zichzelf niet af aan de redelijkheid van de oplegging van de last. Bovendien vond de geurreductie in de composteerinstallatie zoals die in werking was op het moment van het nemen van het bestreden besluit door middel van luchtwassers plaats en niet langer door middel van een systeem van biobedden, op welk systeem de vergunning van 24 februari 1998 zag. Thans is derhalve sprake van een ander systeem dan dat waarop laatstgenoemd besluit zag.

Dat het stilleggen en daarna weer opstarten van de composteerinstallatie meer geurhinder zal opleveren dan indien deze in werking blijft, zoals appellante betoogt, laat onverlet dat de installatie zonder vergunning in werking is en geurhinder veroorzaakt. Verweerders hebben in het betoog van appellante in zoverre

terecht geen grond gezien om niet handhavend op te treden.

Verder heeft appellante naar het oordeel van de Afdeling onvoldoende aannemelijk gemaakt dat verweerders acht hadden moeten slaan op het faillissement van de onderneming en daarom van het opleggen van de last onder dwangsom hadden moeten afzien.

Voorzover appellante betoogt dat de composteerinstallatie door het verlenen van een milieuvergunning kan worden gelegaliseerd, overweegt de Afdeling dat daarover ten tijde van het nemen van het bestreden besluit onvoldoende zekerheid bestond. De op 13 oktober 2000 ingediende vergunningaanvraag is immers niet in behandeling genomen. Voorts is ter zitting gebleken dat nog onzeker is of de vergunningaanvraag ingediend in september 2001 door verweerders in behandeling zal worden genomen. Gelet op het voorgaande en op hetgeen appellante overigens heeft aangevoerd, ziet de Afdeling onvoldoende aanknopingspunten voor het oordeel dat verweerders, bij afweging van de betrokken belangen, niet in redelijkheid de onderhavige last onder dwangsom aan appellante hebben kunnen opleggen.

2.5. Appellante betoogt voorts dat de hoogte van de dwangsom niet in verhouding staat tot de ernst van de gewraakte overtreding.

Verweerders stellen zich op het standpunt dat bij de vaststelling van de hoogte van de dwangsom is betrokken het economisch gewin, dat hieruit bestaat dat het bedrijf geen mest hoeft af te voeren uit de inrichting en dat de in de installatie verwerkte mest kan worden afgezet, en de ernst van de overtreding, blijkend uit het feit dat ten tijde van het nemen van het bestreden besluit een groot aantal klachten over geurhinder bestond.

Gelet op hetgeen verweerders hebben aangevoerd bestaat geen grond voor het oordeel dat het vastgestelde bedrag niet in redelijke verhouding staat tot de zwaarte van het geschonden belang en de beoogde werking van de dwangsomoplegging.

2.6. Het beroep is ongegrond.

3. Beslissing

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State

Recht doende in naam der Koningin:

verklaart het beroep ongegrond.

2.4 MISSERS

Raad van State, E03.96.0217, Datum uitspraak: 21 september 1999

Uitspraak in het geding tussen:

de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid "....." te Weesp, appellante

en

burgemeester en wethouders van, verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 9 januari 1996, kenmerk Wm-36-95, hebben verweerders krachtens de Wet milieubeheer aan appellante een revisievergunning als bedoeld in artikel 8.4, eerste lid, van deze wet verleend voor een inrichting voor het behandelen van oppervlakten van metalen voorwerpen door het elektrolytisch aanbrengen van een metaallaag, gelegen op de percelen te Weesp, kadastraal bekend gemeente Weesp, sectie C, nummers 1328 en 1181 (gedeeltelijk). Dit aangehechte besluit is op 11 januari 1996 ter inzage gelegd.

Tegen dit besluit heeft appellante bij brief van 13 februari 1996, bij de Raad van State ingekomen op 14 februari 1996, beroep ingesteld. De gronden zijn aangevuld bij brief van 27 februari 1996.

2. Overwegingen

2.1. De bij het bestreden besluit verleende revisievergunning heeft betrekking op een op een bedrijventerrein gelegen galvaniseerbedrijf, dat twee bedrijfspanden omvat. In het pand bevinden zich onder meer de testruimte en de produktieruimte, bestaande uit vier galvaniseerstraten en een ONO-installatie. Het bedrijfspand aan de is ingericht als magazijn/expeditieruimte en kantoor. De dichtstbijgelegen woningen van derden bevinden zich op ongeveer 350 meter ten zuidoosten van de inrichting.

2.23. Appellante stelt dat in de voorschriften 2.3.1 en 2.3.2 ten onrechte geureisen zijn opgelegd, nu er geen geurklachten zijn.

In voorschrift 2.3.1 is bepaald dat alle stoffen zodanig moeten worden opgeslagen en bewerkt of verwerkt dat daarbij geen ontoelaatbare geur-, stof- en/of stoffenemissie voor de omgeving wordt veroorzaakt. Ingevolge voorschrift 2.3.2 moeten doelmatige voorzieningen zijn getroffen om te voorkomen dat ontoelaatbare geurhinder voor de omgeving wordt veroorzaakt. Als grenswaarde voor ontoelaatbare geurhinder geldt dat de geurconcentratie op leefniveau ter plaatse van de dichtstbijzijnde woonbebouwing, gedurende 2% van de tijd gedurende een jaar (98onderschreidingspercentiel), niet meer mag bedragen dan 10 geureenheden per m³.

Verweerders hebben zich ten aanzien van voorschrift 2.3.1 op het standpunt gesteld dat dit van algemene aard is en tot doel heeft het voorkomen van ontoelaatbare emissies.

Met betrekking tot voorschrift 2.3.2 hebben verweerders opgemerkt dat zij dit voorschrift hebben getoetst aan het inmiddels gewijzigde stankbeleid, zoals dat recentelijk in de Tweede Kamer is vastgesteld. Verweerders bestrijden overigens dat er geen klachten wegens geurhinder zouden zijn.

Voorschrift 2.3.1 is zodanig geformuleerd dat niet precies duidelijk is welke geur-, stof- en/of stoffenemissie nog toelaatbaar zijn bij het opslaan, bewerken en verwerken van stoffen. Nu niet is gebleken dat het onmogelijk zou zijn meer concrete maatregelen voor te schrijven ter voorkoming dan wel beperking van de in het voorschrift genoemde emissies, acht de Afdeling het voorschrift in strijd met het rechtszekerheidsbeginsel. Het bestreden besluit komt in zoverre dan ook voor vernietiging in aanmerking.

Blijkens de considerans van het bestreden besluit hebben verweerders bij de bepaling van de inzichten en bij de invulling van de beoordelingsvrijheid op het punt van geurhinder kennelijk de brief van de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer aan de provincie- en gemeentebesturen van 30 juni 1995 tot uitgangspunt genomen. Naar het oordeel van de Afdeling is het niet in strijd met het recht te achten dat verweerders hun beoordelingsvrijheid hebben ingevuld door deze brief als uitgangspunt te hanteren. Blijkens de considerans van het bestreden besluit en de ter zitting gegeven toelichting hebben verweerders beoogd een geurnorm op te leggen van 10 geureenheden per m³ als 98percentiel, hetgeen wil zeggen dat gedurende 98% van de tijd de norm van 10 geureenheden per m³ niet mag worden overschreden. In voorschrift 2.3.2 hebben zij evenwel bepaald dat gedurende 2% van de tijd gedurende een jaar de norm van 10 geureenheden per m³ niet mag worden overschreden. Verweerders hebben in zoverre gehandeld in strijd met het algemeen beginsel van behoorlijk bestuur dat een besluit zorgvuldig moet worden genomen. Het besluit komt ook in zoverre voor vernietiging in aanmerking.

Raad van State E03.99.0477. Datum uitspraak: 12 mei 2000

Uitspraak in het geding tussen:

te Vorstenbosch,
appellant,

en

burgemeester en wethouders van,
verweerders.

1. Procesverloop

Bij besluit van 9 maart 1999, kenmerk 98.053, hebben verweerders krachtens de Wet milieubeheer aan een revisievergunning als bedoeld in artikel 8.4, eerste lid, van deze wet verleend voor een machinaal timmerbedrijf te Vorstenbosch,
Tegen dit besluit heeft appelland bij brief van 27 april 1999, bij de Raad van State ingekomen op 28 april 1999, beroep ingesteld.

2. Overwegingen

2.3. Appelland vreest geurhinder en geluidhinder.

2.3.1. Ter voorkoming dan wel beperking van geurhinder hebben verweerders onder meer de voorschriften 7.1 tot en met 7.4 aan de vergunning verbonden.

In het bestreden besluit wordt overwogen dat de aanvraag en de daarbij overgelegde bescheiden inhoudelijk voldoen aan de ontvankelijkheidscriteria als bedoeld in hoofdstuk 5 van het Inrichtingen- en vergunningenbesluit milieubeheer en dat aldus voldoende inzicht is verkregen in de aard en omvang van de potentiële gevolgen van de inrichting voor het milieu. Voorts wordt in het bestreden besluit voor wat betreft de technischinhoudelijke aspecten van de aanvraag verwezen naar het beoordelingsrapport van 16 november 1998, nr. 98.053. Dit rapport is een ambtelijke notitie waarin, onder andere, een aantal milieuaspecten van de aanvraag aan de orde worden gesteld. In deze notitie wordt onder het kopje "Lucht" het volgende opgemerkt:

"Mogelijke luchtverontreiniging kan worden veroorzaakt door stof, houtstof, verbranding van schoon resthout, geur en tot 1 jaar na het van kracht worden van deze vergunning door Vluchtige organische stoffen (VOS).

In de vigerende milieuvergunning d.d. 30 juni 1992 is opgenomen dat er alleen watergedragen lakken verspoten mogen worden. De stand der techniek en de kwaliteit van de watergedragen lakken was in 1992 nog niet zover dat deze toen al konden worden toegepast op houten kozijnen. Thans in 1998, is de techniek zover dat watergedragen lakken wel kunnen worden toegepast. Derhalve worden in deze vergunning voorschriften opgenomen m.b.t. het verspuiten van watergedragen lakken.

Binnen de inrichting is een spuitruimte voor het verspuiten van houten kozijnen aanwezig. Binnen 1 jaar na het van kracht worden van deze vergunning moet door het bedrijf overgeschakeld zijn op watergedragen (grond)lak. Tot 1 jaar na het van kracht worden van deze vergunning kan worden volstaan met de huidige filterinstallatie, die (nog) voldoet aan de eisen conform KWS 2000."

2.3.2. Naar het oordeel van de Afdeling kan uit vorenstaande niet worden afgeleid welke uitgangspunten verweerders hebben gehanteerd bij het opnemen van de voorschriften 7.1 tot en met 7.4. Dit leidt ertoe dat aan de hand van het bestreden besluit niet kan worden beoordeeld of verweerders binnen de grenzen van de beoordelingsvrijheid zijn gebleven die hun bij de toepassing van de artikelen 8.10 en 8.11 van de Wet milieubeheer toekomt en, zo dat het geval is, of zij zich daarbij in redelijkheid op het standpunt hebben kunnen stellen dat de door hen gehanteerde uitgangspunten als grondslag voor de vergunningverlening konden worden genomen.

Ter zitting hebben verweerders, onder verwijzing naar het verweerschrift, betoogd dat zij bij de totstandkoming van het bestreden besluit als uitgangspunt hebben gehanteerd het "gemeentelijk milieusysteem" en dat zij naast dit - overigens niet nader omschreven - systeem ten aanzien van het aspect geur hebben gehanteerd de "Bijgestelde richtlijn geurhinder bij autospuiterijen"(publicatie 91-03) van het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer van juni 1991 (hierna: de richtlijn). De Afdeling betreft dit echter niet bij de beoordeling van het thans bestreden besluit, reeds omdat uit dat besluit zelf op generleiwijze blijkt dat genoemde uitgangspunten daaraan mede ten grondslag liggen. Uit het verhandelde ter zitting maakt de Afdeling voorts op dat verweerders menen dat op de onderhavige inrichting de categorie uit de richtlijn van toepassing is die betrekking heeft op inrichtingen, die niet zijn gelegen op een industrieterrein en waar minder dan 400 spuituren per jaar plaatsvinden. Dienaangaande wijst de Afdeling er op dat 1000 spuituren zijn aangevraagd en vergund. In zoverre zouden verweerders niet op grond van de aanvraag hebben beslist. Gelet op een en ander is het besluit in zoverre in strijd met artikel 3:46 van de Algemene wet bestuursrecht, dat vereist dat een besluit berust op een deugdelijke motivering.

2.4. Aangezien de geurhinderaspecten in dit geval bepalend zijn voor de beantwoording van de vraag of verweerders tot vergunningverlening over konden gaan, komt het bestreden besluit in zijn geheel voor vernietiging in aanmerking. In verband hiermee behoeven de overige bezwaren van appelland geen bespreking meer.

3. Beslissing

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State

Recht doende in naam der Koningin:

- I. vernietigt het besluit van burgemeester en wethouders van Bernheze van 9 maart 1999, kenmerk 98.053;